

[← უკან](#)

«წინა [შემდეგი](#)»

საკასაციო საჩივარი

საქმის ნომერი	ბს-319(კ-21)	კატეგორია	ადმინისტრაციული ორგანოს ვალდებულება ზიანის ანაზღაურების თაობაზე
თარიღი	23/06/2022	სახეობა	
შედეგი	დატოვებულია უცვლელად	დავის საგანი	მატერიალური და მორალური ზიანის ანაზღაურება

გადაწყვეტილება/განჩინება

საქმე #ბს-319(კ-21) 23 ივნისი, 2022 წელი
ქ. თბილისი

**ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატამ
შემდეგი შემადგენლობით:**

**მაია ვაჩაძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
მოსამართლეები: გოჩა აბუსერიძე, ბიძინა სტურუა**

საქმის განხილვის ფორმა – ზეპირი მოსმენის გარეშე

კასატორი (მოსარჩელე) – ნ.ა-ი

მოწინააღმდეგე მხარე (მოპასუხე) – საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო

მესამე პირი – საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

გასაჩივრებული განჩინება – თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 14 დეკემბრის განჩინება

დავის საგანი – მატერიალური და მორალური ზიანის ანაზღაურება

ა ღ წ ე რ ი ლ ო ბ ი თ ი ნ ა წ ი ლ ი :

2018 წლის 4 სექტემბერს ნ.ა-მა სასარჩელო განცხადებით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას, მოპასუხის - საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მიმართ.

მოსარჩელის განმარტებით, იგი დაბადებული და გაზრდილია სვანეთში, ...ის ხეობაში. დაოჯახების შემდგომ, იგი ...ის რაიონში, სოფელ ...ში. 1993 წლიდან იგი ქმართან - მ.ა-თან, შვილთან - ი.ა-თან და ძმასთან - ე.კ-თან ერთად მსახურობდა საქართველოს თავდაცვის სამინისტროში - „...“, რომელიც ტერიტორიულად იმყოფებოდა ...ის ხეობაში. ამ პერიოდში მძაფრი ბრძოლები მიმდინარეობდა საქართველოსა და რუსეთს შორის, ...ის ხეობის დასაპყრობად. 1994 წლის 4 მაისს ერთ-ერთი საბრძოლო შემოტევის დროს, ჭურვის აფეთქების შედეგად, მან მიიღო სხეულის მრავლობითი ჭრილობა და თავის ქალის დახურული ტრავმა, თავის ტვინის კონტუზია. იგი მოათავსეს აყარის საუბნო საავადმყოფოში, სადაც წლების განმავლობაში იმყოფებოდა ნევროპათოლოგიის მეთვალყურეობისა და მკურნალობის ქვეშ. 2003 წლის 23 მაისს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის სსე ბიუროს საერთო პროფილის კომისიის მიერ მისი გამოკვლევის შედეგად გამოვლენილ იქნა სამხედრო ტრავმით გამოწვეული ქმედუნარიანობის მნიშვნელოვანი შეზღუდვა, რის შედეგადაც გაიცა #... ცნობა, რომლითაც იგი მოქმედებს როგორც „პრობისუნარო ადამიანი“ და მისი II აპელაციის ინსტანციის

სისხლის სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 28 სექტემბრის განჩინებით საქართველოს ადმინისტრაციულ საპროცესო კოდექსის მე-16 მუხლის პირველი ნაწილის საფუძველზე, საქმეში მესამე პირად ჩაბმულ იქნა საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო.

მოსარჩელის მითითებით, 2001 წლის 27 აპრილს საქართველოს თავდაცვის მინისტრის #812 ბრძანებით, მას მიენიჭა სამხედრო წოდება, კაპიტანი. 2001 წლის 14 ოქტომბერს პრეზიდენტის #1072 განკარგულებით იგი დაჯილდოვდა მედლით „საბრძოლო დამსახურებისათვის“.

მოსარჩელე აღნიშნავს, რომ საქართველოს პროკურატურამ მას ბრალად წაუყენა უკანონო შეიარაღებული ფორმირების შექმნა, ცეცხლსასროლი იარაღისა და სამხედრო მასალის მართლსაწინააღმდეგო შექმნა-შენახვა, სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით, მის მართლწოდებულ მფლობელობასა და გამგებლობაში მყოფი, დიდი ოდენობით სხვისი მოძრავი ნივთის მართლსაწინააღმდეგო მითვისება. მიუხედავად ამისა, მის მიმართ გამოტანილ იქნა გამამართლებელი განაჩენი, ამასთან, დაწყებულია სისხლის სამართალწარმოება იმ პირთა მიმართ, რომლებმაც ხელოვნურად შექმნეს ის დოკუმენტაცია, რომლის გამოც მას ციხეში ჯდომა და წამება მოუწია. იგი ცნობილია დაზარალებულად, ასევე, მას თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის გადაწყვეტილების საფუძველზე აუნაზღაურდა მორალური და მატერიალური ზიანი, რომელიც საქართველოს მთავარი პროკურატურის მხრიდან მიყენებულ იქნა მისი უსამართლოდ გასამართლებისა და ხელფასის მიუღებლობის გამო. მოსარჩელის მითითებით, იგი ასევე ითხოვდა საქართველოს პროკურატურისაგან ნივთებთან მიმართებით ზიანის ანაზღაურებას, თუმცა სასამართლომ არ დააკმაყოფილა აღნიშნული მოთხოვნა, რამდენადაც მიიჩნია, რომ ამ ნაწილში პროკურატურა არ წარმოადგენდა პასუხისმგებელ პირს.

მოსარჩელის განმარტებით, მას მატერიალური ზიანი მიადგა 2006 წლის 25 ივლისს ...ის ხეობაში შემოსული, თავდაცვის სამინისტროს დაქვემდებარებაში მყოფი შეიარაღებული ჯარების მხრიდანაც, რომლებიც განთავსდნენ სოფელ ...ში მდებარე მის 2 საცხოვრებელ სახლში (ერთი სახლის ფართობია 200 კვ.მ, ხოლო მეორე სახლის - დაახლოებით 300 კვ.მ). ოჯახის კუთვნილი ნივთები სახლებიდან გაიტანეს ეზოში და იქ დაყარეს, ზოგიერთი მათგანი მოიპარეს. საერთო ჯამში, ყველაფერი დაიკარგა. მოსარჩელე აღნიშნავს, რომ ცხადია, სახლში არსებულ ძვირფას ნივთებს - ოქროსა და ვერცხლს იქ არავინ დაყრიდა. იმ დროს ოჯახის წევრები სახლში არ იმყოფებოდნენ და მათი პირადი და საოჯახო ნივთები უგზო-უკვლოდ დაიკარგა. წლობით ნაგროვები უძრავი თუ მოძრავი ქონება რამდენიმე საათში გაიფანტა, გაქრა და განადგურდა.

მოსარჩელის მითითებით, მნიშვნელოვანია, რომ მან არაერთხელ განაცხადა საოჯახო ნივთების ქურდობისა და განადგურების შესახებ, განაცხადაც მოწმეებმაც, მაგრამ პროკურატურამ დანაშაულის ჩადენის ფაქტზე სამართალწარმოება არ დაიწყო, რისი ვალდებულებაც მას ეკისრებოდა. მართალია, 2008 წლის აგვისტოში ...ის ხეობა დაიკარგა, თუმცა იგი ნივთების გამოტანას იქამდე მაინც შეძლებდა. სწორედ ამიტომ, მოსარჩელე აღნიშნავს, რომ იგი პრეტენზიას არ აცხადებს სახლებთან დაკავშირებით, თუმცა თავდაცვის სამინისტროს მიმართ იგი ითხოვს ომამდე 2 წლით ადრე დაკარგული მოძრავი ნივთების ღირებულების ანაზღაურებას.

მოსარჩელე განმარტავს, რომ აღნიშნული ფაქტების ნამდვილობის შესახებ ნამსჯელია ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 24 თებერვლის გამამართლებელ განაჩენშიც, რომელსაც, მოსარჩელის მოსაზრებით, პრეიუდიციული ძალა აქვს. მის მიერ დასახელებული მოწმეები კარგად იცნობდნენ მის ოჯახში არსებულ ნივთებს. ისინი იყვნენ ნ.ა-ის მეზობლები და იმ პერიოდში, თითქმის სულ მასთან იმყოფებოდნენ. მოსარჩელის მითითებით, მას ჰქონდა 50 ოჯახი ფუტრის სკა, საიდანაც მოპოვებული თაფლი მის ოჯახს ჩამოჰქონდა და აბარებდა რაიონში. მას ასევე ჰყავდა საქონელი და ეწეოდა ხორცისა და რძის ნაწარმის რეალიზაციას. მას სახლში გააჩნდა საგვარეულო ვერცხლეულობა და სხვა ძვირფასი ნივთები. მატერიალური თვალსაზრისით, მას მიადგა ზიანი, რომელიც „დამადასტურებელ აქტსა“ და ჩატარებულ ექსპერტიზის დასკვნაშია ასახული, სულ - 129 800 ლარი, ასევე, 3 000 აშშ დოლარი, რომელიც მას სახლში ჰქონდა და სამთავრობო ჯარების შესვლის შემდგომ, აღარ უნახავს. ამასთან, მოსარჩელე აღნიშნავს, რომ აქტში გამორჩენილია 50 ოჯახი ფუტკრის სკა, თითოეული სკის ღირებულება ფუტკრებიანად საშუალოდ 300 ლარია, ჯამურად 50 სკის ღირებულება კი შეადგენს 15 000 ლარს. მოწმეების მიერ შედგენილ და სანოტარო წესით დამოწმებულ „დამადასტურებელ ოქმში“ არსებული ჩამონათვალი არასრულია, რამდენადაც ოჯახში საჭირო ნივთების სრულყოფილად ჩამოთვლა და შეფასება შეუძლებელია.

ამდენად, მოსარჩელემ მოპასუხე საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსათვის ნ.ა-ის სასარგებლოდ მორალური ზიანის 50 000 ლარის ოდენობით, ასევე, მატერიალური ზიანის 129 800 ლარისა და 3000 აშშ დოლარის ოდენობით ანაზღაურების დაკისრება მოითხოვა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 28 სექტემბრის განჩინებით საქართველოს ადმინისტრაციულ საპროცესო კოდექსის მე-16 მუხლის პირველი ნაწილის საფუძველზე, საქმეში მესამე პირად ჩაბმულ იქნა საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 24 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით ნ.ა-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

სასამართლომ საქმის მასალებით დადგინებულ მიიჩნია, რომ ქალაქ თბილისის პროკურატურის 2006 წლის 20 ოქტომბრის დადგენილებით (საქმეზე #061933) ნ.ა-ს წარედგინა ბრალდება საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 223-ე მუხლის პირველი ნაწილით, 236-ე მუხლის პირველი ნაწილით და 182- ე მუხლის მე-2 ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტით და მესამე ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენისათვის. პირის ბრალდების შესახებ დადგენილების მიხედვით ნ.ა-ს მისი დანაშაული შეიარაღებული ძალიანობის შექმნა

სუასიუ დადგესილუისი სისეღვისი, ს.ა-სა ჩაიღისა უკასოხო სუიოაღესილი ფოოსიოისი სეესა, ასევე, ცეცხლსასროლი იარაღისა და საბრძოლო მასალის მართლსაწინააღმდეგო შექმნა, შენახვა. მანვე ჩაიდინა სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით მის მართლზომიერ მფლობელობასა და გამგებლობაში მყოფი დიდი ოდენობით სხვისი მოძრავი ნივთის მართლსაწინააღმდეგო მითვისება.

სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2006 წლის 19 აგვისტოს ბრძანებით (საქმე #92060976) დაკმაყოფილდა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ფინანსური პოლიციის საგამომიებო დეპარტამენტის განსაკუთრებით მნიშვნელოვან საქმეთა სამმართველოს გამომძიებლის შუამდგომლობა და ბრალდებულ ნ.ა-ის მიმართ აღკვეთის ღონისძიების სახით გამოყენებულ იქნა პატიმრობა. პატიმრობის ვადის ათვლა დაიწყო ბრძანების გამოცემის მომენტიდან - 2006 წლის 19 აგვისტოდან.

გალისა და გულრიფშის რაიონული სასამართლოს 2007 წლის 5 აპრილის განაჩენით (#1/21-07 საქმე) ნ.ა-ი გამართლდა სსკ-ის 182-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტით წარდგენილი ბრალდების ნაწილში; ნ.ა-ი ცნობილ იქნა დამნაშავედ საქართველოს სსკ-ის 223-ე მუხლის პირველი ნაწილით, 236-ე მუხლის პირველი ნაწილითა და 182-ე მუხლის მესამე ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით და სასჯელად განესაზღვრა სსკ-ის 223-ე მუხლის პირველი ნაწილით 5 (ხუთი) წლით თავისუფლების აღკვეთა, 236-ე მუხლის პირველი ნაწილით 2 (ორი) წლით თავისუფლების აღკვეთა, 182-ე მუხლის მესამე ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით 6 (ექვსი) წლით თავისუფლების აღკვეთა საჯარო სამსახურში თანამდებობის დაკავების უფლების ჩამორთმევით ვადით 3 (სამი) წლით. სსკ-ის 59 მუხლის (ძველი რედაქცია) საფუძველზე, განსასჯელ ნ.ა-ს საბოლოოდ განესაზღვრა 6 (ექვსი) წლითა და 6 (ექვსი) თვით თავისუფლების აღკვეთა, საჯარო სამსახურში თანამდებობის დაკავების უფლების ჩამორთმევით ვადით 3 (სამი) წლით. განაჩენით ძირითადი სასჯელის მოხდა დაეწყო დაკავების დღიდან - 2006 წლის 29 ივლისიდან. გალისა და გულრიფშის რაიონული სასამართლოს 2007 წლის 5 აპრილის განაჩენი (#1/21-07 საქმეზე) უცვლელი დარჩა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა სააპელაციო პალატის 2007 წლის 6 ივლისის განაჩენით, ხოლო საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2008 წლის 17 ივლისის განაჩენით დაუშვებლად იქნა ცნობილი ნ.ა-ის საკასაციო საჩივარი აღნიშნულ საქმეზე.

სასამართლომ ასევე დადგენილად მიიჩნია, რომ სასჯელადსრულების დეპარტამენტის 2012 წლის 6 ნოემბრის #0686384 ცნობის თანახმად, ნ.ა-ი თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში იმყოფებოდა 2012 წლის 29 ივლისიდან 2012 წლის 6 ნოემბრამდე.

„დაზარალებულად ცნობის შესახებ“ 2016 წლის 17 ნოემბრის დადგენილებით ნ.ა-ი ცნობილ იქნა დაზარალებულად. დადგენილების მიხედვით, 2015 წლის 13 აგვისტოს საქართველოს მთავარი პროკურატურის სამართალწარმოების პროცესში ჩადენილი დანაშაულის გამოძიების დეპარტამენტში დაიწყო გამოძიება სისხლის სამართლის #074130815801 საქმეზე, საქართველოს გენერალური პროკურატურის თანამშრომლების მიერ ნ.ა-ის მიმართ სამსახურებრივი უფლებამოსილების გადამეტების ფაქტზე, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 333-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულის ნიშნებით.

სასამართლომ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2017 წლის 24 თებერვლის განაჩენით გაუქმდა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2007 წლის 6 ივლისის გამამტყუნებელი განაჩენი ნ.ა-ის მიმართ და გამოტანილ იქნა გამამართლებელი განაჩენი; ნ.ა-ი ცნობილ იქნა უდანაშაულოდ და გამართლდა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 236-ე მუხლის პირველი ნაწილით, სსკ-ის 223-ე მუხლის პირველი ნაწილითა და სსკ-ის 182-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ დანაშაულებში.

განაჩენის თანახმად, 2006 წლის 25 ივლისს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს შეიარაღებული ძალების დანაყოფებმა სრულად დაიკავეს ...ის ხეობა და ამ დროიდან მოყოლებული, ხეობას ცენტრალური ხელისუფლების დაქვემდებარებაში მყოფი ძალოვანი უწყებების თანამშრომლები აკონტროლებდნენ. იმავე დღეს, ძალოვანი უწყებების თანამშრომლები შევიდნენ და განთავსდნენ სოფელ ...ში მდებარე ნ.ა-ის საცხოვრებელ სახლში, ხოლო ოჯახის კუთვნილი ნივთები სახლიდან ეზოში გამოიტანეს. 2006 წლის 25 ივლისიდან 2006 წლის 28 ივლისამდე პერიოდში, შეიარაღებული პირების მიერ სრულად იყო ბლოკირებული ნ.ა-ის საცხოვრებელი სახლი და არც ნ.ა-ს და არც მის ახლობლებს არ ეძლეოდათ მასში შესვლის უფლება, ხოლო 2006 წლის 27 ივლისს, დღის საათებში, ...ის ხეობაში, ...ის რაიონის სოფელ ...ში, ა.კ-ის საცხოვრებელ სახლთან დააკავეს ნ.ა-ი და ავტომანქანით წაიყვანეს ...ის ხეობიდან.

განაჩენის მიხედვით, სააპელაციო წესით საქმის განხილვის დროს ნ.ა-ის მიერ მიცემული ჩვენებით დადგენილია, რომ იგი თავისი საცხოვრებელი სახლის ჩხრეკას არ დასწრებია. მას შემდგომ, რაც 2006 წლის 25 ივლისს ...ის ხეობაში შევიდნენ ხელისუფლების დაქვემდებარებაში მყოფი შეიარაღებული პირები, მან ის ღამე სოფელ ...ში მცხოვრები ე.გ-ის საცხოვრებელ სახლში გაათია. მომდევნო დღეს, ის რ.გ-თან ერთად მივიდა თავის საცხოვრებელ სახლთან, თუმცა მისი სახლი უკვე დაკავებული ჰქონდათ შეიარაღებულ პირებს და მათ არ მისცეს სახლში შესვლის უფლება. იმავე დღეს ნ.ა-ი მივიდა ა.კ-ის საცხოვრებელ სახლში და ის ღამე მათ ოჯახში გაათია. მომდევნო დღეს კი თბილისში წაიყვანეს. სააპელაციო წესით საქმის განხილვის დროს რ.გ-ის ჩვენებით დადგენილია, რომ 2006 წლის 26 ივლისს ნ.ა-თან ერთად იგი მივიდა ამ უკანასკნელის საცხოვრებელ სახლთან. მისი განმარტებით, ნ.ა-ის სახლში იყო სრული ქაოსი, რადგან ოჯახის

კუთვნილი საყოფაცხოვრებო ხივეთები გამოყოფილი იყო გაოეთ, სახლის ეზოში. ძიუხედავად ძისი და ნ.ა-ის სურვილისა, შესულიყვენენ სახლში, შეიარაღებულმა და სამოქალაქო ფორმაში ჩაცმულმა ათეულობით პირმა მათ ამის საშუალება არ მისცა. მომდევნო დღეს, კ...ის ოჯახში ყოფნისას, მოხდა ნ.ა-ის დაკავება და მისი ქალაქ თბილისისკენ გამგზავრება.

სასამართლომ საქმის მასალებით დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 14 მარტის გადაწყვეტილებით, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1005-ე მუხლის მე-3 ნაწილის საფუძველზე, საქართველოს მთავარ პროკურატურას დაეკისრა ნ.ა-ის სასარგებლოდ მორალური ზიანის ანაზღაურება 50 000 (ორმოცათაი ათასი) ლარის ოდენობით და მატერიალური ზიანის ანაზღაურება 29 265 (ოცდაცხრა ათას ორას სამოცდახუთი) ლარის ოდენობით. გადაწყვეტილება შესულია კანონიერ ძალაში.

გადაწყვეტილების მიხედვით, ნ.ა-ის ერთ-ერთ სასარჩელო მოთხოვნას წარმოადგენდა მატერიალური ზიანის ანაზღაურება 205 800 (ორას ხუთი ათას რვაასი) ლარისა და 3000 დოლარის ოდენობით, საიდანაც მიუღებელი სახელფასო შემოსავლის ანაზღაურების სახით ითხოვდა 76 000 ლარის დაკისრებას, ხოლო ნ.ა-ის კუთვნილი ქონების დაზიანებით და განადგურებით მიყენებული ზიანის ანაზღაურების სახით იგი ითხოვდა 129 800 ლარის ანაზღაურებას. სასამართლომ მატერიალური ზიანის ანაზღაურების შესახებ სასარჩელო მოთხოვნა დააკმაყოფილა ნაწილობრივ - ტერიტორიული ორგანოს ხელმძღვანელის (თვითმმართველი ერთეულის რწმუნებული) პოზიციიდან გათავისუფლების გამო მიუღებელი ხელფასის ანაზღაურების ნაწილში, სხვა ნაწილში კი მოთხოვნა არ დაკმაყოფილდა.

გადაწყვეტილებაში აღნიშნულია, რომ „სარჩელი არ უნდა დაკმაყოფილდეს მოსარჩელის კუთვნილი დაკარგული და განადგურებული ნივთების ღირებულების დაკისრების ნაწილში. სასამართლომ მიიჩნია, რომ საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებებით არ დასტურდება საქართველოს მთავარი პროკურატურის ბრალულობით აღნიშნული ზიანის დადგომა. მოსარჩელე მხარის არგუმენტაციის მიხედვით, მისი სახლი დაკავებული ჰქონდათ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს დაქვემდებარებაში მყოფ შეიარაღებულ პირებს, რომლებმაც ოჯახის კუთვნილი ნივთები გამოიტანეს სახლებიდან და ეზოში დაყარეს, ზოგიერთი მათგანი დაიკარგა, ზოგიერთი - მოიპარეს. მოსარჩელის მოსაზრებით, პროკურატურის ბრალულობა აღნიშნულ მატერიალურ დანაკარგში გამოიხატება იმაში, რომ პროკურატურის ნებართვის გარეშე არ უშვებდნენ ნივთებთან მისულ ახლობლებს, რომლებიც შეძლებდნენ მოძრავი ნივთების წამოღებას და გადარჩენას. ამასთან, თავად ნ.ა-ი 25-26 ივლისს იმყოფებოდა სოფ. ...ში, 31 ივლისს კი დაკავეს, რის გამოც ვერ მოახდინა ნივთების გამოტანა სახლიდან. გარდა ამისა, პროკურატურამ არ დაიწყო თავისი ინიციატივით რეაგირება დანაშაულებრივი ფაქტის აღკვეთის მიზნით. თავად ნ.ა-მა კი, მიუხედავად იმისა, რომ ჰყავდა ადვოკატი, დაკავებაში პატიმრობაში ყოფნის გამო ვერ მოახერხა საჩივრის წარდგენა შესაბამის უწყებაში“.

გადაწყვეტილების თანახმად, სასამართლომ არ გაიზიარა მოსარჩელის არგუმენტაცია პროკურატურის ბრალულობასთან დაკავშირებით. გადაწყვეტილებაში მითითებულია, რომ „არც ერთი მტკიცებულებით არ დადასტურებულა, რომ პროკურატურის უფლებამოსილი პირების მხრიდან შეეზღუდათ ნ.ა-ს და მის ახლობლებს სახლიდან ნივთების გატანის შესაძლებლობა. მხოლოდ მოწმის სახით დაკითხულმა რ.გ-მა აღნიშნა, რომ როგორც სახლთან მისულებს უთხრეს, პროკურატურისგან ჰქონდათ დავალება, არავინ შეეშვათ. მოწმემ ვერ დაასახელა, კონკრეტულად ვინ მიაწოდა აღნიშნული ინფორმაცია, ასევე არ დასტურდება თავად წყაროს მიერ მიწოდებული ინფორმაციის ავთენტურობა. საქმის მასალებით უტყუარად არ დასტურდება ის გარემოებაც, რომ თუკი პროკურატურა დაიწყებდა გამოძიებას და დროულ რეაგირებას მოახდენდა, ეს ზიანი არ დადგებოდა, თავიდან იქნებოდა აცილებული ან რაიმე კონკრეტული მოცულობით შემცირდებოდა. შესაბამისად, ამ ნაწილში სარჩელი უსაფუძვლოა და არ უნდა დაკმაყოფილდეს“.

სასამართლო სხდომაზე დაკითხული მოწმეების - რ.გ-ის, მ.ა-ის, ლ.გ-ის, ნ.გ-სა და ს.გ-ის ჩვენებებით სასამართლომ დადასტურებულად მიიჩნია, რომ ნ.ა-ს სოფ. ...ში მდებარე საცხოვრებელ სახლში ჰქონდა სხვადასხვა საოჯახო-საყოფაცხოვრებო ნივთები, ტექნიკა, ავეჯი, ფული, ძვირფასეულობა, სასოფლო-სამეურნეო ინვენტარი, მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვი, ფრინველი, ფუტკრის სკები. მთელი ეს ქონება დაიკარგა 2006 წელს ნ.ა-ის დაკავების შემდგომ.

სასამართლო სხდომაზე მოწმის სახით დაკითხულმა ს.გ-მა, ლ.გ-მა, რ.გ-მა და მ.ა-მა მიუთითეს, რომ სახლი დაკავებული ჰქონდათ თავდაცვის სამინისტროს წარმომადგენლებს. ს.გ-მა და ლ.გ-მა მიუთითეს, რომ ფორმების მეშვეობით მიხვდნენ ნ.ა-ის სახლში დაბანაკებული სამხედროების თავდაცვის სამინისტროსადმი კუთვნილებას, ხოლო რ.გ-ს თავად ნ.ა-ის სახლში განთავსებულმა სამხედროებმა უთხრეს აღნიშნულის შესახებ. ამასთან, მ.ა-მა აღნიშნულის შესახებ არაფორმალურად შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და თავდაცვის სამინისტროსაგან მიიღო ინფორმაცია.

სასამართლომ ასევე დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ შპს „ ე...ის“ ღირექტორს - გ.კ-სა და ნ.ა-ს შორის დაიდო საექსპერტო მომსახურებაზე 2017 წლის პირველი ნოემბრის #06-01 ხელშეკრულება, რომლის საფუძველზეც, გამოიცა „ნ.ა-ის ოჯახში არსებული საოჯახო ნივთების და სხვა ქონების შეფასებაზე“ #063 ექსპერტის დასკვნა, რომლის თანახმად, ...ის ხეობაში, სოფელ ...ში ნ.ა-ის ოჯახში არსებული საოჯახო ნივთები და სხვა ქონება, 2006 წლის ივლისის თვის მდგომარეობით, საბაზრო ფასებში, შეფასებულია 129 800 ლარად (ქონების ღირებულების შეფასების თარიღია 2017 წლის 5 ნოემბერი).

დასკვნის მიხედვით, შეფასების პროცესს თან ახლდა შემდეგი სახის შემზღუდავი

პირობები და ამ პირობებიდან შემფასებლების ძირე გაკეთებულ/მიღებულ იქნა შემდეგი სახის დაშვებები: მოცემული დასკვნა მოიცავს შემფასებლების პროფესიონალურ აზრს მის მიერ დადგენილი ღირებულების მაჩვენებელთან მიმართებაში/ობიექტის სავარაუდო გასაყიდი ფასი და არ შეიძლება ჩაითვალოს გარანტიად იმისა, რომ შეფასებული ქონება ხელიდან ხელში გასხვისებული იქნება ზუსტად შეფასებული ღირებულების მიხედვით. შეფასების ჩატარების დროს იგულისხმებოდა, რომ არ არსებობდა რაიმე ფარული ფაქტორები, რომლებიც გავლენას იქონიებდა შესაფასებელი ქონების ღირებულების განსაზღვრაზე. შემფასებლებს არ ეკისრებათ პასუხისმგებლობა ასეთი ფაქტორების აღმოჩენაზე. შემფასებლების მიერ მოხდა ნივთების შეფასება დამკვეთის მიერ მოწოდებული ინფორმაციის საფუძველზე, რომელსაც ამყარებს მოწმეების აქტი. შემფასებლების მიერ ვერ მოხდა ნივთების უშუალოდ დათვალიერება, რადგან ეს ნივთები დაკარგულია 2006 წელს. შემფასებლებს არ ეკისრება არანაირი პასუხისმგებლობა შესაფასებელი ქონების მესაკუთრის ან/და საკუთრების უფლებებზე. ღირებულების საბოლოო მაჩვენებელი წარმოადგენს მოპოვებული ინფორმაციის ანალიზის შედეგად მიღებულ შედეგს და არ წარმოადგენს იმის გარანტიას, რომ ბაზარზე არ შეიძლება არსებობდეს სხვა შეთავაზებები ან გარიგების ფაქტები, რომლებიც განსხვავდებიან თანხობრივი მაჩვენებლით. შემფასებლების მიერ მიღებული ღირებულების საბოლოო მაჩვენებელი მოქმედია მხოლოდ შეფასების თარიღისათვის. შემფასებელი არ იღებს არანაირ პასუხისმგებლობას ეკონომიკური, იურიდიული, ბუნებრივი და სხვა ფაქტორების ცვლილებებზე, რომლებიც შეიძლება წარმოიშვას ამ თარიღის შემდეგ და გავლენა იქონიოს საბაზრო სიტუაციაზე და შესაფასებელი ობიექტის ღირებულებაზე. ანალოგებზე მონაცემები მოპოვებულია ინტერნეტით და გაზეთებით, რომელთაც გააჩნია ყველაზე მაღალი ნდობის ფაქტორი. შეფასების პროცესი: 1) ქონების იდენტიფიკაცია; 2) ქონების მფლობელის გამოკითხვა შესაფასებელი ქონების წარმომავლობის და მათი ტექნიკური მახასიათებლების დადგენის მიზნით; 3) აუცილებელი ინფორმაციის დამუშავება და ანალიზი, ბაზრის ანალიზი, ღირებულების სახეების გამოთვლა; 4) შედეგების შეთანხმება და საბოლოო ღირებულების დადგენა; 5) შეფასების ანგარიშის შედგენა. ამ შეფასების მიზნებისათვის, შემფასებლის მიერ გამოყენებულ იქნა მხოლოდ შედარების მეთოდი.

ამასთან, სასამართლომ დადგინილად მიიჩნია, რომ ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობის სამსახურის 2016 წლის პირველი დეკემბრის #161 ბრძანების საფუძველზე, გ.კ-ე რეგისტრირებულია აუდიტორების სახელმწიფო რეესტრში.

სასამართლომ მიუთითა, რომ სასამართლო სხდომაზე დაიკითხა დასკვნის ავტორი, რომელმაც განმარტა, რომ შეფასება განხორციელდა დამკვეთის მიერ მიწოდებული ინფორმაციის საფუძველზე, კერძოდ, მან მიაწოდა ინფორმაცია ნივთების ჩამონათვალის, მათი შეძენის პერიოდისა და შეძენისას ნივთების ფასის შესახებ. ამასთან, მოძიებულ იქნა 2006 წელს არსებული საბაზრო ფასები. შეფასების საერთაშორისო სტანდარტებით ქონების საბაზრო ფასის დადგენა მოხდა მსგავსი ქონების ღირებულებით, შესაბამისად, აღნიშნული ფასი არის სავარაუდო. საბაზრო ღირებულების განსაზღვრისათვის, ხსენებული ქონების მწარმოებლის და ტექნიკური მახასიათებლის დადგენის მიზნით, მოხდა ქონების მფლობელის გამოკითხვა. შემფასებელი დაეყრდნო მფლობელთან გასაუბრების შედეგად მიღებულ ინფორმაციას, კერძოდ, სად და რა ფასად შეიძინეს აღნიშნული ნივთები. ამასთან, საბაზრო ფასის განსაზღვრის მიზნით შემფასებლებმა მოიკვლიეს 2006 წელს არსებული ფასები, რაც სირთულეებთან იყო დაკავშირებული. თუმცა, გამოყენებულ იქნა გაზეთი „...“ (50% და მეტი საბაზრო ფასისა დადგინდა აღნიშნული გაზეთის მეშვეობით), ინტერნეტ-წყაროები და შემფასებლების პირადი გამოცდილებაც იქნა გამოყენებული, რადგან შემფასებლები 2000 წლიდან ახორციელებენ აღნიშნულ საქმიანობას, ასევე, გამოყენებულ იქნა ოქროს ბირჟაზე ოქროს გამყიდველებთან ინტერვიუების მეთოდი და შემკვეთის ინფორმაცია, რა გადაიხადა აღნიშნულ ნივთებში.

ექსპერტის განმარტებით, ყველა ღონისძიება იქნა გამოყენებული, რათა დადგენილიყო სადავო ნივთების ღირებულება. შესწავლილ იქნა შეძენის წყარო (მაღაზიიდან თუ შეკვეთის საფუძველზე მოხდა შეძენა) და გადამოწმდა დამკვეთის მიერ მიწოდებული ინფორმაცია. სადავო ნივთების შეფასება განხორციელდა 2006 წლის ფასების შესაბამისად. ექსპერტმა განმარტა, რომ ვინაიდან მან ფიზიკურად ვერ ნახა ნივთები, საქონლის შედარება ვერ მოხდა, შედარება განხორციელდა მხოლოდ საქონლის დასახელებების მიხედვით. შემფასებელმა დაადგინა მიახლოებითი საშუალო ფასი ანალოგიურ საქონელზე.

ამასთან, სასამართლომ დადგინილად მიიჩნია, რომ სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2018 წლის 6 თებერვლის #00775918 აქტის თანახმად, წარდგენილი ინფორმაციის (დოკუმენტაციის) საფუძველზე შეუძლებელია სასაქონლო ექსპერტიზის ჩატარება, რადგან შეუძლებელია მოძრავი ქონების იდენტიფიკაცია და ბიუროს არ გააჩნია 2006 წლის მდგომარეობით აღნიშნული მოძრავი ქონების საბაზრო ღირებულების შესახებ ინფორმაცია.

სასამართლომ მიუთითა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-2 მუხლის პირველი ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტზე, საქართველოს კონსტიტუციის მე-18 მუხლის მე-4 პუნქტის (ძველი რედაქციით - 42-ე მუხლის მე-9 პუნქტი), ასევე მოიხმო საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2009 წლის 7 დეკემბრის გადაწყვეტილების (საქმე #2/3/423) განმარტება, რომლის თანახმად, საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მე-9 პუნქტით „გათვალისწინებულია როგორც მატერიალური, ასევე, პროცესუალური ხასიათის კონსტიტუციური გარანტიები. 42-ე მუხლის მე-9 პუნქტი ყველას ანიჭებს უფლებას, მოითხოვოს და მიიღოს ზარალის ანაზღაურება სახელმწიფო სახსრებიდან. გარდა ამისა, ყველასთვის არის უზრუნველყოფილი სამართლებრივი დაცვის საშუალება - სასამართლოსათვის მიმართვა.

ნათლად არის დადგენილი ანაზღაურების მასშტაბებიც – ზარალი სრულად უნდა ანაზღაურდეს. ამ სახით ჩამოყალიბებული კონსტიტუციური ნორმა კანონმდებელს უტოვებს თავისუფალი მოქმედების ვიწრო არეალს, რაც, უპირატესად, კონსტიტუციური მოთხოვნების დაცვით პროცედურული საკითხების მოწესრიგებას მოიცავს“.

სასამართლომ განმარტა, რომ საქართველოს კონსტიტუციის მე-18 მუხლის მე-4 პუნქტის უპირველეს მიზანს წარმოადგენს დაზარალებული პირის ინტერესების დაცვა მიყენებული ზარალის ანაზღაურების გზით. სახელმწიფო რესურსის მასშტაბის, მოცულობის და ბუნების გათვალისწინებით, სახელმწიფოს მხრიდან არამართლზომიერ ქმედებათა განხორციელება, ხშირ შემთხვევებში, გაცილებით მეტი საფრთხის შემცველია კერძო სუბიექტების მხრიდან განხორციელებულ ანალოგიური სახის ქმედებასთან შედარებით. ამდენად, მიყენებული ზარალის ანაზღაურების ვალდებულების დაწესება ხელს უწყობს სახელმწიფოს, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და თვითმმართველობის ორგანოთა და თანამდებობის პირთა თვითნებობისა და ძალაუფლების უკანონოდ გამოყენების პრევენციას.

სასამართლომ მიუთითა საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 207-ე მუხლზე, 208-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, ასევე, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1005-ე მუხლის პირველ ნაწილზე და აღნიშნა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, სასარჩელო მოთხოვნას წარმოადგენდა საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსათვის ნ.ა-ის სასარგებლოდ მატერიალური ზიანის ანაზღაურების დაკისრება. სარჩელში საფუძვლად მითითებული იყო, რომ 2006 წლის 2 ივლისს ...ის ხეობაში შესული თავდაცვის სამინისტროს დაქვემდებარებაში მყოფი შეიარაღებული ჯარის ნ.ა-ის საცხოვრებელ სახლში განთავსების შედეგად, დაიკარგა და დაზიანდა ოჯახის კუთვნილი ნივთები, მათ შორის, ოქრო, ვერცხლი და სხვა ძვირფასი ნივთები. სარჩელში ასევე აღნიშნული იყო, რომ ნ.ა-ის მიმართვის მიუხედავად, საგამომიებო ორგანოებს არ განუხორციელებიათ რაიმე რეაგირება აღნიშნულ ფაქტთან დაკავშირებით გამოძიების დაწყების მიზნით. სასარჩელო მოთხოვნის დასაბუთებაში მოსარჩელე მიუთითებდა, ასევე, ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2017 წლის 24 თებერვლის განაჩენზე და აღნიშნავდა, რომ მოცემული განაჩენით დადგენილ გარემოებებს პრეიდუციული ძალა ჰქონდა.

სასამართლომ აღნიშნა, რომ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 106-ე მუხლში 2010 წლის 24 სექტემბერს #3619 კანონით შეტანილი ცვლილებების თანახმად, სისხლის სამართლის საქმეზე გამოტანილ აქტებს არ აქვთ პრეიდუციული მნიშვნელობა, მაგრამ შესაძლებელია მისი მტკიცებულებად დაშვება და შეფასება. ამდენად, სასამართლომ ხსენებული განაჩენი სხვა მტკიცებულებებთან ერთობლიობაში შეაფასა.

სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხე ადმინისტრაციული ორგანოს წარმომადგენლის განმარტება, რომ ნ.ა-ს ანალოგიური სასარჩელო მოთხოვნით მიმართული ჰქონდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიისათვის, რომლის დროსაც ზიანის ანაზღაურებას მოსარჩელე ითხოვდა საქართველოს გენერალური პროკურატურისაგან, შესაბამისად, სახელმწიფოს ერთხელ უკვე დაეკისრა მოსარჩელის სასარგებლოდ აღნიშნული თანხების გადახდა და არ არსებობდა სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილების სამართლებრივი საფუძვლები.

სასამართლოს განმარტებით, განსახილველ შემთხვევაში, დადგენილი იყო, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 14 მარტის გადაწყვეტილებით, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1005-ე მუხლის მე-3 ნაწილის საფუძველზე, საქართველოს მთავარ პროკურატურას ნ.ა-ის სასარგებლოდ დაეკისრა მორალური ზიანის ანაზღაურება 50 000 (ორმოცათი ათასი) ლარის ოდენობით და მატერიალური ზიანის ანაზღაურება 29 265 (ოცდაცხრა ათას ორას სამოცდახუთი) ლარის ოდენობით. გადაწყვეტილების მიხედვით, მართალია, მატერიალური ზიანის ანაზღაურების ერთ-ერთ საფუძვლად ნ.ა-ი მიუთითებდა მისი კუთვნილი ქონების დაზიანებასა და განადგურებას, თუმცა მოცემულ შემთხვევაში, სასამართლომ არ გაიზიარა მოსარჩელის არგუმენტაცია პროკურატურის ბრალეულობასთან დაკავშირებით. გადაწყვეტილებაში მითითებულია, რომ არც ერთი მტკიცებულებით არ დადასტურებულა, რომ პროკურატურის უფლებამოსილი პირების მხრიდან ნ.ა-ს და მის ახლობლებს შეეზღუდათ სახლიდან ნივთების გატანის შესაძლებლობა. შესაბამისად, ამ ნაწილში სასამართლომ სარჩელი უსაფუძვლოდ მიიჩნია და არ დააკმაყოფილა.

განსახილველ შემთხვევაში, ზემოაღნიშნული გარემოებების გათვალისწინებით, სასამართლომ მიუთითა, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 14 მარტის გადაწყვეტილებით ნ.ა-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილებულა მისი კუთვნილი ნივთების განადგურებისა და დაზიანების ნაწილში. ამასთან, საქართველოს გენერალური პროკურატურის ბრალეულობის გამორიცხვა თავისთავად, ავტომატურად არ გულისხმობდა მოსარჩელის მხრიდან ხსენებული საფუძვლით სასარჩელო მოთხოვნის დაყენების შეუძლებლობას სხვა ადმინისტრაციული ორგანოს მიმართ. შესაბამისად, სასამართლოს, კონკრეტულ შემთხვევაში, საქმის გარემოებები ყოველმხრივ და სრულყოფილად უნდა შეეფასებინა, რათა დადგენილიყო სასარჩელო მოთხოვნა იყო თუ არა დასაბუთებული საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მიმართ.

სასამართლომ მოიხმო საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის პირველი ნაწილი, ამავე კოდექსის 412-ე მუხლი და აღნიშნა, რომ დელიქტური პასუხისმგებლობის აუცილებელ წინაპირობას წარმოადგენს ზიანის მიყენების ფაქტი და მიზეზობრივი კავშირის არსებობა ქმედებასა და დამდგარ შედეგს შორის. მიზეზობრივი კავშირი, ტრადიციული გაგებით, პასუხისმგებლობის განმსაზღვრელი აუცილებელი ელემენტია. მიზეზობრივი კავშირი მიზეზსა

და შედეგს შორის აუცილებელი კავშირია, რაც გულისხმობს ორი მოვლენის არა უბრალო მუდმივ თანმიმდევრობას, არამედ შედეგის თანმიმდევრობას თავისი მიზეზის მიმართ. მიზეზობრიობის მთავარ მომენტს წარმოადგენს არსებითი კავშირი, სადაც დამოკიდებულება მიზეზსა და შედეგს შორის აქტიურ ხასიათს ატარებს. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 412-ე მუხლის მიხედვით, ანაზღაურდება მხოლოდ ის ზიანი, რომელიც ზიანის გამოწვევი მოქმედების უშუალო შედეგს წარმოადგენს. პირი მხოლოდ მაშინ აგებს პასუხს მიყენებული ზიანისთვის, როცა მისი ქმედება ადეკვატურ კავშირშია დამდგარ შედეგთან.

სასამართლომ განმარტა, რომ მხარისთვის მიყენებული მატერიალური ზიანი, რომლის არსებობა და მიზეზ-შედეგობრივი კავშირი უკანონო ქმედებასა და ზიანის წარმოქმნას შორის დასტურდება სათანადო მტკიცებულებებით, ექვემდებარება სრულად ანაზღაურებას, რადგან ზიანის ანაზღაურების მთავარ მიზანს წარმოადგენს მიყენებული დანაკლისის გამოსწორება.

სასამართლომ მიუთითა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2017 წლის 24 თებერვლის განაჩენზე, რომლის თანახმად, 2006 წლის 25 ივლისს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს შეიარაღებული ძალების დანაყოფებმა სრულად დაიკავეს ...ის ხეობა და ამ დროიდან მოყოლებული, ხეობას ცენტრალური ხელისუფლების დაქვემდებარებაში მყოფი ძალოვანი უწყებების თანამშრომლები აკონტროლებდნენ. იმავე დღეს, ძალოვანი უწყებების თანამშრომლები შევიდნენ და განთავსდნენ სოფელ ...ში მდებარე ნ.ა-ის საცხოვრებელ სახლში, ხოლო ოჯახის კუთვნილი ნივთები სახლიდან ეზოში გამოიტანეს. 2006 წლის 25 ივლისიდან 2006 წლის 28 ივლისამდე პერიოდში, შეიარაღებული პირების მიერ სრულად იყო ბლოკირებული ნ.ა-ის საცხოვრებელი სახლი და არც ნ.ა-სა და არც მის ახლობლებს არ ეძლეოდათ მასში შესვლის უფლება, ხოლო 2006 წლის 27 ივლისს, დღის საათებში, ...ის ხეობაში, ...ის რაიონის სოფელ ...ში, ა.კ-ის საცხოვრებელ სახლთან დააკავეს ნ.ა-ი და ავტომანქანით წაიყვანეს ...ის ხეობიდან.

სასამართლო სხდომაზე მოწმის სახით დაკითხულმა ს.გ-მა, ლ.გ-მა, რ.გ-მა და მ.ა-მა მიუთითეს, რომ სახლი დაკავებული ჰქონდათ თავდაცვის სამინისტროს წარმომადგენლებს. ს.გ-მა და ლ.გ-მა მიუთითეს, რომ ფორმების მეშვეობით მიხვდნენ ნ.ა-ის სახლში დაბანაკებული სამხედროების თავდაცვის სამინისტროსადმი კუთვნილებას, ხოლო რ.გ-ს თავად ნ.ა-ის სახლში განთავსებულმა სამხედროებმა უთხრეს ხსენებულის შესახებ. ამასთან, მ.ა-მა აღნიშნულის შესახებ არაფორმალურად შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და თავდაცვის სამინისტროსაგან მიიღო ინფორმაცია.

სასამართლომ მიუთითა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლზე, ამავე კოდექსის მე-17 მუხლის პირველ ნაწილზე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლზე, ამავე კოდექსის 102-ე მუხლზე და 105-ე მუხლის მე-2 ნაწილზე და განმარტა, რომ მოპასუხე ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მოსარჩელისათვის ზიანის ანაზღაურების წინაპირობების დადასტურება წარმოადგენს მოსარჩელის ვალდებულებას. საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლის, მე-17 მუხლის პირველი ნაწილის, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლის თანახმად, შეჯიბრებითობის პრინციპის და მტკიცების ტვირთის განაწილების ზოგადი სტანდარტის მიხედვით, მოსარჩელეს ეკისრება მის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოების მტკიცების ვალდებულება, რაზედაც ამყარებს სასარჩელო მოთხოვნას.

სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოცემულ შემთხვევაში, საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებებით არ დასტურდებოდა საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს ბრალულობით აღნიშნული ზიანის დადგომა. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2017 წლის 24 თებერვლის განაჩენში ზოგადად იყო მითითებული იმ ფაქტზე, რომ 2006 წლის 25 ივლისს ...ის ხეობა სრულად დაიკავეს როგორც საქართველოს თავდაცვის, ისე საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს შეიარაღებული ძალების დანაყოფებმა. განაჩენში აღნიშნული იყო, რომ ნ.ა-ის სახლი ბლოკირებულ იქნა შეიარაღებული პირების მიერ, თუმცა მითითებული არ იყო, რომელი უწყების წარმომადგენლები იყვნენ ხსენებული პირები. რაც შეეხება მოწმეთა (ს.გ-ი და ლ.გ-ი) ჩვენებებს, სასამართლომ აღნიშნა, რომ მითითება სამხედრო ფორმაზე, ზოგადად, ავტომატურად არ გულისხმობდა, რომ ნ.ა-ის სახლში შეჭრილი პირები იყვნენ საქართველოს თავდაცვის წარმომადგენლები. ამასთან, მოწმეებს (რ.გ-ი და მ.ა-ი) არ დაუსახელებიათ, კონკრეტულად ვინ მიაწოდა მათ ინფორმაცია, რომ ნ.ა-ის სახლში იმყოფებოდნენ თავდაცვის სამინისტროს წარმომადგენლები. ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, რამდენადაც საქმეში არ იყო დაცული სათანადო მტკიცებულებები, რომლებიც დაადასტურებდა საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომლების მართლსაწინააღმდეგო და ბრალულ ქმედებას, რომელიც მიზეზობრივ კავშირში იქნებოდა ნ.ა-ისათვის მიყენებულ ზიანთან, სასამართლომ მიიჩნია, რომ სარჩელი იყო დაუსაბუთებელი და იგი არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო მატერიალური ზიანის ანაზღაურების ნაწილში. ამასთან, ვინაიდან არ დგინდებოდა მიზეზ-შედეგობრივი კავშირი მოპასუხე ადმინისტრაციულ ორგანოს ქმედებასა და მოსარჩელისათვის ზიანის მიყენების ფაქტს შორის, სასამართლომ დამატებით აღარ შეაფასა მიყენებული მატერიალური ზიანის ოდენობის საკითხი.

სასამართლომ მიიჩნია, რომ ნ.ა-ის სასარჩელო მოთხოვნა მორალური ზიანის ანაზღაურების ნაწილში ასევე დაუსაბუთებელი იყო და არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო ზემოთ მითითებული საფუძვლებიდან გამომდინარე. ამასთან, სასამართლომ დამატებით მიუთითა, რომ არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურების წესს ითვალისწინებდა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 413-ე მუხლი, ხოლო ამავე კოდექსის მე-18 მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად კი, პირს უფლება აქვს სასამართლოს მეშვეობით, კანონით დადგენილი წესით დაიცვას საკუთარი პატივი,

ღირსება, პირადი ცხოვრების საიდუმლოება, პირადი ხელშეუხებლობა ან საქმიანი რეპუტაცია შელახვისაგან.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლომ განმარტა, რომ კანონით ერთმნიშვნელოვნად დადგენილი მორალური ზიანის ანაზღაურების საფუძვლების გარდა კანონით დაცული სხვა უფლებების, მათ შორის, საკუთრების უფლების შეზღუდვა, მისი დადასტურების შემთხვევაში კი, არ წარმოშობდა არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურების ვალდებულებას. სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოსარჩელე მორალური ზიანის ანაზღაურების საფუძვლად მიუთითებდა მოძრავი ნივთების დაკარგვის ფაქტს.

სასამართლომ მოიხმო საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 20 იანვრის განჩინება (საქმეზე #ას-1156-1176-2011), სადაც საკასაციო სასამართლომ განმარტა, რომ კერძო სამართლით გათვალისწინებული სხვადასხვა ურთიერთობების შედეგად შეიძლება ადგილი ჰქონდეს მორალურ, სულიერ ტანჯვას, მაგრამ მისი ანაზღაურება დაიშვება მხოლოდ კანონით ზუსტად განსაზღვრულ შემთხვევებში, ე.ი. კანონი პირდაპირ ადგენს, თუ კონკრეტულად რომელი სიკეთის ხელყოფის შემთხვევაში შეიძლება მოითხოვოს დაზარალებულმა არაქონებრივი ზიანისათვის ანაზღაურება. ამდენად, კანონის მიზანია, შეამციროს, შეზღუდოს ამ ნორმით გათვალისწინებული შედეგის დაუსაბუთებელი გაფართოება, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს სამოქალაქო ბრუნვის სტაბილურობა და წესრიგი. ადამიანის ჯანმრთელობა წარმოადგენს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 413-ე მუხლის მე-2 ნაწილით დაცულ ერთ-ერთ სიკეთეს, რომლის ხელყოფისათვის დაზარალებულმა შეიძლება მოითხოვოს არაქონებრივი (მორალური) ზიანის ანაზღაურება. მითითებული ნორმით დადგენილი შედეგის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს ადამიანის ჯანმრთელობის ხელყოფა, რის შედეგად დაზარალებულმა, ასევე განიცადა სულიერი ტანჯვა, ფსიქიკური სტრესი. ამდენად, არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურება გათვალისწინებულია ჯანმრთელობისათვის ვნების მიყენების შედეგად გამოწვეული სულიერი, ფსიქიკური ტანჯვის გამო და არა - ქონებრივი ზიანის გამო სულიერი ტანჯვით გამოწვეული ჯანმრთელობის მოშლის შემთხვევაში. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ზემოხსენებული ნორმის მოქმედება უნდა გაგვევრცელებინა ნებისმიერი ქონებრივი ვალდებულების დარღვევისას განცდილი სულიერი ტანჯვის შედეგად ადამიანის ჯანმრთელობის გაუარსებაზე, რაც ყოვლად დაუშვებელია.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლომ მიუთითა, რომ არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურება დასაშვებია იყო მხოლოდ კანონით გათვალისწინებული სამართლებრივი სიკეთის ხელყოფისას, რომელიც არ იყო დაკავშირებული საკუთრების უფლების ხელყოფასთან. საკუთრების უფლების ხელყოფა წარმოშობდა ქონებრივი ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლებას. შესაბამისად, სასამართლოს შეფასებით, აღნიშნული არგუმენტი დამატებით ამყარებდა დასკვნას, რომ არ არსებობდა მორალური ზიანის ანაზღაურების წინაპირობები.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 24 ოქტომბრის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ნ.ა-მა, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 14 დეკემბრის განჩინებით ნ.ა-ის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა; ძალაში დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 24 ოქტომბრის გადაწყვეტილება.

სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ გაკეთებული სამართლებრივი შეფასებები და დამატებით აღნიშნა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, ნ.ა-ის მოთხოვნას წარმოადგენდა - საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მის სასარგებლოდ დაეკისროს მორალური და მატერიალური ზიანის ანაზღაურება. ზიანის ანაზღაურების საფუძვლად მოსარჩელე მიუთითებდა, რომ მატერიალური ზიანი მიადგა 2006 წლის 25 ივლისს ...ის ხეობაში შემოსული, თავდაცვის სამინისტროს დაქვემდებარებაში მყოფი შეიარაღებული ჯარის მხრიდანაც, რომლებიც განთავსდნენ მის საცხოვრებელ ორ სახლში სოფელ ...ში. სახლებიდან გამოიტანეს და ეზოში დაყარეს ოჯახის კუთვნილი ნივთები, ზოგი მოიპარეს და საბოლოოდ ყველაფერი დაიკარგა. სარჩელში ასევე მითითებული იყო, რომ ნივთების ქურდობისა და განადგურების ფაქტზე მოსარჩელეს არაერთხელ ჰქონდა მიმართული პროკურატურისთვის.

სააპელაციო პალატამ ასევე ყურადღება მიაქცია, რომ ნ.ა-ი სასარჩელო მოთხოვნას ფაქტობრივად ამყარებდა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 24 თებერვლის გამამართლებელ განაჩენსა და საქმეზე მოწმეთა ჩვენებებზე და მიიჩნევდა, რომ აღნიშნულს არსებითი მნიშვნელობა ჰქონდა სარჩელის დაკმაყოფილების კუთხით.

სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ ზიანის, როგორც სამართლებრივ ცნებაზე მსჯელობისას, უნდა გამოიყოს როგორც მატერიალური, ისე მორალური ზიანი. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლის თანახმად, პირი, რომელიც სხვა პირს მართლსაწინააღმდეგო, განზრახი ან გაუფრთხილებელი მოქმედებით მიაყენებს ზიანს, ვალდებულია აუნაზღაუროს მას ეს ზიანი. ამავე კოდექსის 1005-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, თუ სახელმწიფო მოსამსახურე ან საჯარო მოსამსახურე განზრახ ან უხეში გაუფრთხილებლობით არღვევს თავის სამსახურებრივ მოვალეობას სხვა პირის მიმართ, სახელმწიფო (მუნიციპალიტეტი) ან ის ორგანო, რომელშიც აღნიშნული მოსამსახურე მუშაობს, ვალდებულია აანაზღაუროს მიყენებული ზიანი.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, იმ პირმა, რომელიც ვალდებულია აანაზღაუროს ზიანი, უნდა აღადგინოს ის მდგომარეობა,

რომელიც იარსებებდა, რომ არ დამდგარიყო ანაზღაურების მავალდებულებელი გარემოება. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ დასახელებულ ნორმათა საფუძველზე, ანაზღაურებას ექვემდებარება ზიანი, რომელიც გამოწვეულია პირის მართლსაწინააღმდეგო, განზრახი ან გაუფრთხილებელი ქმედებით. რამდენადაც ზიანი ანაზღაურდება რეალურად არსებული, დამდგარი საზიანო შედეგისათვის, აუცილებელია კონკრეტულ ქმედებასა და დამდგარ შედეგს შორის მიზეზობრივი კავშირის არსებობა, ანუ ქმედება უშუალო წინაპირობას უნდა წარმოადგენდეს დამდგარი შედეგისათვის.

სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება პირს დაეკისრება ერთდროულად რამდენიმე პირობის არსებობის შემთხვევაში: უნდა არსებობდეს მართლსაწინააღმდეგო მოქმედება, დამდგარი ზიანი, მიზეზობრივი კავშირი დამდგარ შედეგსა და მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებას შორის, ზიანის მიმყენებელს უნდა მიუძღოდეს ბრალი.

ამდენად, სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, იმისათვის, რომ არსებობდეს ზიანის ანაზღაურების წინაპირობები, სახეზე უნდა იყოს საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს (სამინისტროს თანამშრომელთა) მიერ განხორციელებული ისეთი მართლსაწინააღმდეგო ქმედება, რომელიც განაპირობებდა ნ.ა-ის მიმართ ზიანის დადგომას.

პირველ რიგში, სააპელაციო პალატამ მნიშვნელოვნად მიიჩნია მტკიცებულებათა შეფასების თვალსაზრისით, ყურადღება გაემახვილებინა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს არაერთ განმარტებაზე, სადაც სასამართლომ მიუთითა, რომ მტკიცებულებათა შეფასებას სასამართლო ახდენდა ორი თვალსაზრისით: მათი სარწმუნოებისა თუ არასარწმუნოების თვალსაზრისით და, ასევე იმის მიხედვით, თუ საქმის სწორად გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე რომელ ფაქტს ადასტურებდა ესა თუ ის მტკიცებულება. სასამართლოს მიერ მტკიცებულებების შეფასება გულისხმობდა მტკიცებულებათა, როგორც ინდივიდუალურად, ასევე ერთობლიობაში შეფასებას, ამასთან, სასამართლო ვალდებული იყო საქმეში არსებული ყველა მტკიცებულება შეეფასებინა მათი შინაარსის და იურიდიული დამაჯერებლობის კუთხით.

გარდა ზემოხსენებულისა, სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ მტკიცებულებათა შეფასებისას სასამართლო ხელმძღვანელობს თავისი შინაგანი რწმენით, რაც გულისხმობს საქმეზე შეკრებილი მტკიცებულებების სრულ და ობიექტურ განხილვას. სააპელაციო პალატამ ასევე მოიხმო საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განმარტება, რომ მტკიცებულებათა შეფასება არა სპონტანური და ინტუიციური, არამედ სათანადოდ მოტივირებული და დამაჯერებელი უნდა იყოს (სსსკ-ის 105 მუხლის მე-2 ნაწილი) (სუსგ #სს-279-264-2017, 21.04.2017წ). მტკიცებულებათა შეფასების სტანდარტი მიუთითებს სასამართლოსათვის არა სუბიექტურ მოსაზრებაზე დაყრდნობით მტკიცების საგანში შემავალი გარემოებების დადგენილად მიჩნევაზე, არამედ, მოსამართლის შინაგან რწმენაზე, რომელიც შეჯობრებითობის ფარგლებში მხარეთა მიერ წარმოდგენილ მტკიცებულებების ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ შეფასებაზეა დაფუძნებული.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის პირველ და მე-2 ნაწილებზე, 103-ე მუხლის პირველი ნაწილზე და ყურადღება გაამახვილა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 24 თებერვლის გამამართლებელ განაჩენზე, სადაც აღნიშნულია, რომ „2006 წლის 25 ივლისს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს შეიარაღებულმა დანაყოფებმა სრულიად დაიკავეს ...ის ხეობა და ამ დროიდან მოყოლებული, ხეობას ცენტრალური ხელისუფლების დაქვემდებარებაში მყოფი ძალოვანი უწყებების თანამშრომლები აკონტროლებდნენ. იმავე დღეს ძალოვანი უწყებების თანამშრომლები შევიდნენ და განთავსდნენ სოფელ ...ში მდებარე ნ.ა-ის საცხოვრებელ სახლში, ხოლო ოჯახის კუთვნილი ნივთები სახლიდან ეზოში გამოიტანეს“.

სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილების საფუძველად ზემოხსენებულ არგუმენტზე მითითება, ვინაიდან ის ეპიზოდი, რომელიც ნ.ა-ის საცხოვრებელი სახლის დაკავებასა და ნივთების ეზოში გამოტანას ეხებოდა, ზოგადად ძალოვანი უწყებების თანამშრომლების ქმედებაზე მიუთითებდა, რაც თავისთავად შეუძლებელს ხდიდა ბრალეული სუბიექტის გამოვლენას. ასეთ პირობებში კი, ზოგადი მითითების საფუძველზე, სასამართლო ვერ განსაზღვრავდა კონკრეტულ ადმინისტრაციულ ორგანოში დასაქმებულ იმ თანამშრომელს, რომელსაც შესაძლოა ჩაედინა მართლსაწინააღმდეგო ბრალეული ქმედება. სააპელაციო სასამართლოს შეფასებით, ის, რომ პირის დარღვეული უფლების აღდგენა ადმინისტრაციულ სამართალში სახელმწიფოს მიერ მიყენებული ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის ლეგიტიმურ შესაძლებლობას უკავშირდება, ეფუძნება სახელმწიფო მოხელეთა თუ საჯარო მოსამსახურეთა სამსახურებრივი უფლებამოსილების არასათანადოდ, არაკეთილსინდისიერად, უკანონოდ განხორციელების დადგენილი წესით უტყუარად დადასტურებას. სახელმწიფო სწორედ ასეთი დადასტურებების პირობებშია ვალდებული, თავის თავზე აიღოს საჯარო-სამართლებრივი ქმედებებით გამოწვეულ შედეგებზე პასუხისმგებლობა. განსახილველ შემთხვევაში, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ საქმეში წარმოდგენილი 2017 წლის 25 ივლისის გამამართლებელი განაჩენით არ დგინდებოდა უშუალოდ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს რომელიმე თანამშრომლის მიერ განხორციელებული უკანონო ქმედების შედეგად ნ.ა-ისათვის ქონებრივი ზიანის მიყენების ფაქტი.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატა დაეთანხმა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობას, რომ განაჩენში გამოკვეთილად არ ჩანდა, თუ კონკრეტულად რომელ უწყებას წარმოადგენდნენ ის პირები, რომლებსაც ბლოკირებული ჰქონდათ ნ.ა-ის სახლი.

რაც შეიხიბოდა მოწმეთა ჩვენებებს, სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ განსახილველ

შემთხვევაში, აპელანტი ნ.ა-ი სააპელაციო საჩივრით პრეტენზიას გამოთქვამდა პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე საქმეზე მოწმის სახით დაკითხულ პირთა ჩვენებებთან დაკავშირებით და მიიჩნევდა, რომ სასამართლოს უნდა გაეთვალისწინებინა ს.გ-ის, ლ.გ-ისა და რ.გ-ის ჩვენებები, კერძოდ, ის, რომ მათ ჰქონდათ სამხედრო წოდებები, შესაბამისად, მათი ჩვენება, რომ კარგად იცნობდნენ თავდაცვის სამინისტროს წარმომადგენლებს ჩაცმულობითა და ფორმით, რეალური იყო.

სააპელაციო პალატამ, პირველ რიგში, განმარტა, რომ წერილობითი თუ ნივთიერი მტკიცებულებებისგან განსხვავებით, რომლებიც თავისი შინაარსით, ფორმით ან თვისებებით წარმომადგენენ მტკიცებულებას და ამ მხრივ საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე ინფორმაციის მიღების ობიექტურ წყაროდ მიიჩნევიან, მოწმის ჩვენება უფრო კრიტიკულად უნდა იქნეს შეფასებული. თითოეული მოწმე ინდივიდია განსხვავებული პიროვნული თვისებებით, მესიერებით, აღქმისა და გადმოცემის უნარით, ემოციურობით თუ ინტერესებით, რაც გავლენას ახდენს იმაზე, თუ როგორ იმასლოვრებს პირი ამა თუ იმ მოვლენას და როგორ გადმოსცემს მას. გასათვალისწინებელია, ასევე, გარემო ფაქტორები და მოწმის პირადი ინტერესი განვითარებული მოვლენებისადმი. მართალია, მოწმე, როგორც წესი, არ არის სამართლებრივი თვალსაზრისით დაინტერესებული პირი, მაგრამ ეს არ გამორიცხავს, რომ მას ჰქონდეს საქმის გადაწყვეტის შედეგით სხვაგვარი დაინტერესება, რაც შეიძლება განპირობებული იყოს ერთ-ერთ მხარესთან მეგობრული, მტრული ურთიერთობებით, სიმპათიითა და ანტიპათიით, სამსახურებრივი ურთიერთკავშირებით. სააპელაციო სასამართლოს შეფასებით, ყოველივე აღნიშნული, ცხადია, თავისთავად არ განაპირობებს მოწმის ჩვენების მტკიცებულებითი მნიშვნელობის დაკარგვას, მაგრამ იძლევა მისი კრიტიკული შეფასების საფუძველს (თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 11.04.2017 წლის #28/4510-16 განჩინება).

სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა მოწმეთა ჩვენებებთან დაკავშირებით მოსარჩელის პოზიცია და მიიჩნია, რომ მხოლოდ საქმეზე დაკითხულ მოწმეთა ჩვენებებით შეუძლებელი იყო იმ ფაქტის ცალსახად დადასტურება, რომ მოსარჩელისათვის ქონებრივი ზიანის მიყენება თავდაცვის სამინისტროს რომელიმე წარმომადგენლის ქმედებამ გამოიწვია. სააპელაციო პალატამ კიდევ ერთხელ ხაზი გაუსვა იმას, რომ მოწმეთა ჩვენებების შეფასება მეტწილად დამოკიდებულია საქმეში არსებულ სხვა მტკიცებულებებზე, ხოლო მოცემულ შემთხვევაში კი, ერთ-ერთი ძირითადი მტკიცებულება, რაზედაც მოსარჩელე ამყარებდა სასარჩელო მოთხოვნას - გამამართლებელი განაჩენი, სასამართლოს მიერ უარყოფილ იქნა. შესაბამისად, ამ გარემოებამ კიდევ უფრო დაუკარგა მოწმეთა ჩვენებებს ის მტკიცებულებითი ძალა, რასაც შეეძლო არსებითი ზეგავლენა მოეხდინა და საქმეზე სხვაგვარი გადაწყვეტილების მიღება გამოეწვია.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა მოწმეთა ჩვენებებთან დაკავშირებით და მიიჩნია, რომ სასამართლომ მართებულად არ გაიზიარა იგი.

რაც შეეხება სააპელაციო (სასარჩელო) მოთხოვნას მოპასუხეებისათვის მოსარჩელისათვის მიყენებული მორალური ზიანის ანაზღაურების დაკისრების შესახებ, სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურების წესს ითვალისწინებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 413-ე მუხლი, რომლის პირველი ნაწილის თანახმად, არაქონებრივი ზიანისათვის ფულადი ანაზღაურება შეიძლება მოთხოვილ იქნას მხოლოდ კანონით ზუსტად განსაზღვრულ შემთხვევებში გონივრული და სამართლიანი ანაზღაურების სახით. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილით დადგენილია, რომ სხეულის დაზიანების ან ჯანმრთელობისათვის ვნების მიყენების შემთხვევებში დაზარალებულს შეუძლია მოითხოვოს ანაზღაურება არაქონებრივი ზიანისთვისაც.

სააპელაციო პალატამ, ასევე, მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-18 მუხლის მე-2 ნაწილზე, რომლის თანახმად, პირს უფლება აქვს სასამართლოს მემკვიდრით, კანონით დადგენილი წესით დაიცვას საკუთარი პატივი, ღირსება, პირადი ცხოვრების საიდუმლოება, პირადი ხელშეუხებლობა ან საქმიანი რეპუტაცია შელახვისაგან. სააპელაციო პალატამ იქვე განმარტა, რომ კანონით ერთმნიშვნელოვნად დადგენილი მორალური ზიანის ანაზღაურების საფუძვლების გარდა კანონით დაცული სხვა უფლებების შეზღუდვა, მისი დადასტურების შემთხვევაშიც კი, არ წარმოშობს არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურების ვალდებულებას.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ მორალური ზიანი ანაზღაურდება მხოლოდ კანონით პირდაპირ გათვალისწინებულ შემთხვევაში, გონივრული და სამართლიანი ანაზღაურების სახით. ანაზღაურებას ექვემდებარება არა ყოველგვარი მორალური ზიანი (სულიერი ტანჯვა), თუნდაც ეჭვს არ იწვევდეს მისი ანაზღაურება, არამედ მხოლოდ ისეთი, რომლის ანაზღაურებასაც პირდაპირ ითვალისწინებს მოქმედი კანონმდებლობა. ამასთან, ზიანი ანაზღაურდება რეალურად არსებული, დამდგარი საზიანო შედეგისათვის, აუცილებელია პირდაპირი ზიანის არსებობის კონკრეტულ ქმედებასა და დამდგარ შედეგს შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირის არსებობის დადგენა, ანუ ქმედება უშუალო წინაპირობას უნდა წარმოადგენდეს დამდგარი შედეგისათვის (იხ. სუსგ საქმე #ბს-648-623(2კ-13), 10.04.2014წ.).

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლო დაეთანხმა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობას, რომ არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურება ხდება მხოლოდ კანონით გათვალისწინებული სამართლებრივი სიკეთის ხელყოფისას, რომელიც არ იყო დაკავშირებული საკუთრების უფლების ხელყოფასთან. საკუთრების უფლების ხელყოფა წარმოშობდა ქონებრივი ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლებას.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ არსებითად სწორად გაიზიარა იგი.

მითითებული გარემოებებზე, რომლებიც გააბათილებდა პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებით გაკეთებულ სამართლებრივ დასკვნებს. შესაბამისად, სახეზე არ იყო გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე და 394-ე მუხლებით გათვალისწინებული გარემოებები, რისი გათვალისწინებითაც უცვლელად უნდა დარჩენილიყო გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 14 დეკემბრის განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა ნ.ა-მა, რომელმაც გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

კასატორის განმარტებით, სააპელაციო პალატა უთითებს, რომ საჭიროა მოწმეთა ჩვენებების კრიტიკულად შეფასება. წერილობითი მტკიცებულებების მიხედვით, მოწმეები ნამდვილად არიან ძალოვანი უწყების თანამშრომლები და აქვთ სამხედრო წოდებები. თავად ნ.ა-იც თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომელია და აქვს კაპიტნის წოდება. ყველა მათგანს წლების განმავლობაში ჰქონდა შეხება ჯართან. ისინი უშუალოდ არიან თავდაცვის სამინისტროს ჯარის მებრძოლები.

კასატორის მითითებით, საქართველოს კონსტიტუცია ყველას ანიჭებს უფლებას, მოითხოვოს და მიიღოს ზარალის ანაზღაურება სახელმწიფო სახსრებიდან. დადგენილია ანაზღაურების მასშტაბები - ზარალი უნდა ანაზღაურდეს სრულად. ზიანის ანაზღაურების დაკისრება შესაძლებელია, თუ სახეზეა ზიანი, ზიანი მიყენებულია მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებით, მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებასა და ზიანს შორის არსებობს მიზეზობრივი კავშირი. კასატორი მიიჩნევს, რომ ყოველივე აღნიშნული დასტურდება ნ.ა-ის გამამართლებელი განაჩენითა და მოწმეთა ჩვენებებით.

რაც შეეხება საექსპერტო დასკვნას, რომელიც შეეხება ნ.ა-ის ოჯახში არსებული საოჯახო ნივთებისა და სხვა ქონების შეფასებას, კასატორი აღნიშნავს, რომ იგი შედგენილია დამკვეთის მიერ მიწოდებული ინფორმაციის საფუძველზე, რომელსაც ამყარებს მოწმეთა ჩვენებები. კერძოდ, ისინი ადასტურებენ, რომ ჩამოთვლილი ნივთები ნამდვილად არსებობდა ნ.ა-ის ოჯახში. ამასთან, კასატორი მიუთითებს, რომ ანალოგებზე მონაცემები მოპოვებულია ინტერნეტითა და გაზეთებით, სადაც არსებული ინფორმაცია სანდოობის მაღალი ხარისხით სარგებლობს.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 26 აპრილის განჩინებით საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული ნ.ა-ის საკასაციო საჩივარი.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 30 სექტემბრის განჩინებით ნ.ა-ის საკასაციო საჩივარი მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და მისი განხილვა დაინიშნა მხარეთა დასწრების გარეშე.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი :

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების გაცნობის, საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების კანონიერება-დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ნ.ა-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს და უცვლელად უნდა დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 14 დეკემბრის განჩინება.

საკასაციო სასამართლო უპირველესად ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ განსახილველ შემთხვევაში, წარმოდგენილი სარჩელით ნ.ა-ი არ ითხოვს საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომლების მის საცხოვრებელ სახლში განთავსებით საცხოვრებელი სადგომით სარგებლობის საფასურის, როგორც მატერიალური ზიანის ანაზღაურებას. კერძოდ, სარჩელში იგი გარკვევით მიუთითებს, რომ სახლებთან მიმართებით იგი არაფერს აღნიშნავს და არაფერს ითხოვს (იხ. ს.ფ. 5). მოსარჩელე ნ.ა-ის სასარჩელო მოთხოვნას წარმოადგენს საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომლების მის საცხოვრებელ სახლში შეჭრის შედეგად საყოფაცხოვრებო ნივთების დაკარგვითა და განადგურებით მისთვის მიყენებული მატერიალური და მორალური ზიანის ანაზღაურება. მატერიალური ზიანის ნაწილში სარჩელის საფუძვლიანობას მოსარჩელე ამტკიცებს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2017 წლის 24 თებერვლის განაჩენზე მითითებით, რომელშიც აღნიშნულ იქნა, რომ ნ.ა-ის მსჯავრდების საქმის შესწავლასთან ერთად, საქართველოს მთავარი პროკურატურის სამართალწარმოების პროცესში ჩადენილი დანაშაულის გამოძიების დეპარტამენტში მსჯავრდებულის უფლებების შესაძლო დარღვევის ფაქტის დასადასტურებლად ჩატარდა საგამოძიებო და საპროცესო მოქმედებები, რომელთა შედეგად მოპოვებულ იქნა ახალი მტკიცებულებები, გამოვლინდა ახალი ფაქტები და გარემოებები. სწორედ ასეთ გარემოებად იქნა მითითებული ის ფაქტი, რომ 2006 წლის 25 ივლისს, ძალოვანი უწყებების თანამშრომლები შევიდნენ და განთავსდნენ სოფელ ...ში მდებარე ნ.ა-ის საცხოვრებელ სახლში, ხოლო ოჯახის კუთვნილი ნივთები სახლიდან ეზოში გამოიტანეს. ამასთან, მოსარჩელე ნ.ა-ი, ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს ზემოხსენებულ განაჩენთან ერთად, მატერიალური ზიანის ანაზღაურების ნაწილში სარჩელის საფუძვლიანობის მტკიცებას მოწმეთა ჩვენებებით ცდილობს.

საკასაციო სასამართლო საგულისხმოდ მიიჩნევს იმ გარემოებას, რომ ნ.ა-ის მიერ მატერიალური ზიანის სახით მოთხოვნილია საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსათვის იმ

მომრავი ქონების ღირებულების დაკისრება, რომელიც, მოსარჩელის მითითებით, მის საცხოვრებელ სახლში ინახებოდა და რომლის დაკარგვაც/მოპარვაც სწორედ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომლების მხრიდან მის საცხოვრებელ სახლში შეჭრას მოჰყვა შედეგად. საყურადღებოა ისიც, რომ სარჩელში მითითებული თანხის - 129 800 ლარისა და 3000 აშშ დოლარის მოთხოვნა ეფუძნება საექსპერტო დასკვნას, რომელიც, თავის მხრივ, გაანგარიშებულია მოსარჩელის მიერ აუდიტორისათვის (ექსპერტისათვის) მიწოდებული მოძრავი ნივთების ჩამონათვალი (სიაში) დასახელებული ნივთების ღირებულების განსაზღვრისა და საბოლოოდ, ამ ნივთების ღირებულებათა დაჯამების საფუძველზე.

საკასაციო პალატა მიუთითებს სააპელაციო სასამართლოს განმარტებაზე, კერძოდ, გასაჩივრებულ განჩინებაში სააპელაციო პალატა ყურადღებას ამახვილებს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 24 თებერვლის გამამართლებელი განაჩენის იმ ეპიზოდზე, რომელიც შეეხება ძალოვანი უწყებების თანამშრომლების ნ.ა-ის კუთვნილ საცხოვრებელ სახლში შესვლას, მასში განთავსებას და ოჯახის კუთვნილი ნივთების სახლიდან ეზოში გამოტანას. აღნიშნულთან მიმართებით, სააპელაციო პალატა განმარტავს, რომ „ის ეპიზოდი, რომელიც ნ.ა-ის საცხოვრებელი სახლის დაკავებასა და ნივთების ეზოში გამოტანას ეხება, ზოგადად ძალოვანი უწყებების თანამშრომლების ქმედებაზე მიუთითებს, რაც თავისთავად შეუძლებელს ხდის ბრალეული სუბიექტის გამოვლენას. ასეთი პირობებში კი, ზოგადი მითითების საფუძველზე სასამართლო ვერ განსაზღვრავს კონკრეტულ ადმინისტრაციულ ორგანოში დასაქმებულ იმ თანამშრომელს, რომელსაც შესაძლოა ჩაედინა მართლსაწინააღმდეგო ბრალეული ქმედება. ის რომ პირის დარღვეული უფლების აღდგენა, ადმინისტრაციულ სამართალში სახელმწიფოს მიერ მიყენებული ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის ლეგიტიმურ შესაძლებლობას უკავშირდება, ეფუძნება სახელმწიფო მოხელეთა თუ საჯარო მოსამსახურეთა სამსახურებრივი უფლებამოსილების არასათანადოდ, არაკეთილსინდისიერად, უკანონოდ განხორციელების დადგენილი წესით უტყუარად დადასტურებას. სახელმწიფო სწორედ ასეთი დადასტურებების პირობებშია ვალდებული თავის თავზე აიღოს საჯარო-სამართლებრივი ქმედებებით გამოწვეულ შედეგებზე პასუხისმგებლობა. განსახილველ შემთხვევაში პალატას მიაჩნია, რომ საქმეში წარმოდგენილი 2017 წლის 25 ივლისის გამამართლებელი განაჩენით არ დგინდება უშუალოდ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს რომელიმე თანამშრომლის მიერ განხორციელებული უკანონო ქმედების შედეგად ნ.ა-ისათვის ქონებრივი ზიანის მიყენების ფაქტი.“

საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს სააპელაციო სასამართლოს ზემოაღნიშნულ შეფასებას და მის საწინააღმდეგოდ განმარტავს, რომ სახელმწიფოს თუ საჯარო მოსამსახურის მიერ მიყენებული ზიანისათვის სახელმწიფოსათვის პასუხისმგებლობის დაკისრება არ არის დამოკიდებული ზიანის მიყენებელი საჯარო მოსამსახურეების იდენტიფიცირებაზე. სახელმწიფოს პასუხისმგებლობის დადგომის დროს გადაწყვეტი არ არის ქმედების განმახორციელებელი კონკრეტული ინდივიდ(ებ)ის ვინაობის დადგენა. ამასთან, მნიშვნელობა არ ენიჭება იმას, მიცემულ იქნენ თუ არა აღნიშნული პირები სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობაში. თუმცა საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 207-ე და 208-ე მუხლების, აგრეთვე, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლისა და 1005-ე მუხლის პირველი ნაწილის საფუძველზე, არსებითა დასტურდებოდეს უშუალოდ ადმინისტრაციული ორგანოს მხრიდან ზიანის მიყენება და მიზეზობრივი კავშირი ადმინისტრაციული ორგანოს ბრალეულ მოქმედებასა და დამდგარ შედეგს შორის.

აღნიშნულთან დაკავშირებით, საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ სწორედ ამგვარი მიმართულებით არის ჩამოყალიბებული ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკა, კერძოდ, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 21 ივნისის #ბს-1031(კ-20) განჩინებით „საკასაციო პალატა არ იზიარებს სააპელაციო პალატის მოსაზრებას იმასთან დაკავშირებით, რომ სკ-ის 1005.1 მუხლის საფუძველზე ზიანის ანაზღაურების ვალდებულების დაკისრებას გამოიციხავს სისხლის სამართლის საქმეზე განაჩენის არარსებობა. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ 24.09.2010წ. კანონით სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში შეტანილი ცვლილებების შედეგად გაუქმდა სსკ-ის 106-ე მუხლის „გ“ ქვეპუნქტი, რომელიც მანამდე პრეიულიციულ ძალას ანიჭებდა სისხლის სამართლის საქმეზე გამოტანილ, კანონიერ ძალაში შესულ განაჩენს ცალკეულ ფაქტთან მიმართებით, ცვლილება განიცადა აგრეთვე სსკ-ის 279-ე მუხლის „დ“ ქვეპუნქტმა, რის შედეგადაც სამოქალაქო/ადმინისტრაციული სამართალწარმოების შეჩერების სავალდებულო საფუძველს აღარ წარმოადგენს საქმის სისხლის სამართლის წესით განხილვა. ხსენებული ცვლილებებით კანონპროექტის განმარტებითი ბარათის მიხედვით, მოხდა სისხლისა და სამოქალაქო სამართლის საქმეებზე მტკიცებითი სტანდარტების ურთიერთგამიჯვნა. საპროცესო კანონმდებლობაში შეტანილი ცვლილებების შედეგად, სამოქალაქო/ადმინისტრაციული სამართალწარმოება არაა დამოკიდებული სისხლის სამართლის საქმის შედეგებზე პრეიულიციული ძალით, ისევე როგორც სისხლის სამართალწარმოება - სამოქალაქო/ადმინისტრაციული საქმის შედეგზე. ამასთან, პრეიულიციული ძალის არ ქონა არ გამოიციხავს სისხლის სამართლის საქმესთან დაკავშირებით მიღებული პროცესუალური აქტების მტკიცებულებად მიღებისა და მათი სხვა მტკიცებულებებთან ურთიერთშეჯერებით შესაბამისი დასკვნის გაკეთების შესაძლებლობას. სასამართლოს არ ერთმევა უფლებამოსილება იმსჯელოს განაჩენზე, მისი არსებობის შემთხვევაში, როგორც წერილობით მტკიცებულებაზე და გაიზიაროს ან არ გაიზიაროს მასში ასახული ფაქტობრივი გარემოებები (სუსგ #ბს-144-141(2კ-14), 22.01.2015წ.) ამონივრ არ არის სრულიად გამორიცხული სისხლის სამართლის საქმის შედეგის

22.01.2019წ.). ასდესად, ან არის სრულად გასაჩივრებული სისხლის სამართლის სასჯელის საფუძველზე განსხვავება ადმინისტრაციული საქმის შედეგისგან და პირიქით. სხვაობა შესაძლოა ახსნილ იქნას სამართლის შესაბამისი დარგით მოწესრიგებული პასუხისმგებლობის სხვადასხვაგვარი მატერიალურ-სამართლებრივი წინაპირობებით (ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 19.07.2018წ. გადაწყვეტილება საქმეზე „სარიშვილი-ბოლქვაძე საქართველოს წინააღმდეგ“ (Sarishvili-Bolkvadze v Georgia), no. 58240/08, §87). სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობის მატერიალურ-სამართლებრივი წინაპირობები უკავშირდება დანაშაულებრივი ქმედების ჩადენის გამო ინდივიდის დასჯას, ხოლო ადმინისტრაციულ-სამართლებრივის - დელიქტური სამართალურთიერთობის მონაწილე ორგანოს მიერ ზიანის მიყენებით ხელყოფილი უფლების აღდგენას. პასუხისმგებლობის წინაპირობების სხვაობა შედეგად იწვევს მტკიცების სტანდარტების სხვადასხვა საფეხურის გამოყენებას სისხლისა და ადმინისტრაციული სამართლის საქმეებზე. ამდენად, სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობისგან დამოუკიდებლად მოქმდება სკ-ის 1005.1 მუხლით გათვალისწინებული ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის მატერიალურ-სამართლებრივი წინაპირობების არსებობა.

მართალია სისხლის სამართლის საქმეზე გამოტანილ, კანონიერ ძალაში მყოფ განაჩენს ან ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმეზე მიღებულ გადაწყვეტილებას, სსკ-ის XXXIV³ თავის მიხედვით, შეუძლია გამოიწვიოს საქმის გამარჯობილი წესით განხილვა, თუმცა ასეთის არ არსებობა არ ნიშნავს სარჩელის აღძვრის შეუძლებლობას, ასეთი სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უსათუოდ უარის თქმას. სისხლის სამართლის საქმეზე მიღებული განაჩენი, გარემოების მჭკვიდრის თვალსაზრისით, სარჩელის განხილვის წესის გამარჯობის საფუძველია. განაჩენის არარსებობა იწვევს მხოლოდ მატერიალურ-სამართლებრივი მოთხოვნის საერთო წესით განხილვას და არა მის დაკმაყოფილებაზე უპირობო უარის თქმას. სარჩელი, როგორც უფლებებისა და პასუხისმგებლობის ინტერესების სასამართლო დავის საშუალება, სახილმწიფოს სამართლებრივი სისკრემის ფუნდამენტურ კატეგორიათა რიცხვს მიეკუთვნება. სარჩელი მოიცავს როგორც პროცესუალურ ელემენტს (სასამართლოსადმი მიმართვის უფლება), ისე მატერიალურ-სამართლებრივ (სარჩელის წარმდგენი პირის უფლება მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე). სარჩელის წარდგენის უფლება არის სასამართლოსათვის მიმართვის კონსტიტუციური უფლების რეალიზაციის ადრმა. სასამართლო დავის ძირითადი უფლება აღრმლორად სასამართლოსთვის მიმართვის შესაძლებლობას გულისხმობს, ხოლო შინაარსობრივად ყოვლისმომკველ სამართლებრივ დაკვას უზრუნველყოფს, რაც ნიშნავს საჯარო ხელისუფლების ყველა მოქმედების თუ გადაწყვეტილების სამართლებრივი შემოწმების შესაძლებლობას.“

ამავე განჩინებით საკასაციო სასამართლომ არ გაიზიარა სააკვლაციო პალატის მოსაზრება იმასთან დაკავშირებით, რომ „სკ-ის 1005.1 მუხლით გათვალისწინებული მოთხოვნის დაკმაყოფილებისთვის აუცილებელია ორგანოს სახელწოდებით მოქმედი იმ ფიზიკური პირის იდენტიფიცირება, რომლის ქმედებამაც გამოიწვია ზიანი. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სკ-ის 1005.1 მუხლით მოწესრიგებულ დელიქტურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ ურთიერთობაში წარმომობილი ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის მატერიალურ-სამართლებრივი წინაპირობები გამომდინარეობენ საქართველოს კონსტიტუციის 18.4 და სზაკ-ის 208-ე მუხლებიდან. საქართველოს კონსტიტუციის 18.4 მუხლის თანახმად, ყველასთვის გარანტირებულია სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკის ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოსაგან ან მოსამსახურისაგან უკანონოდ მიყენებული ზიანის სასამართლო წესით სრული ანაზღაურება შესაბამისად სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკის ან ადგილობრივი თვითმმართველობის სახსრებიდან. სზაკ-ის 208.2 მუხლის მიხედვით, მუნიციპალიტეტის ორგანოს, აგრეთვე მისი თანამდებობის პირის ან სხვა მოსამსახურის მიერ მისი სამსახურებრივი მოვალეობის განხორციელებისას მიყენებული ზიანისათვის პასუხისმგებელია მუნიციპალიტეტი. მითითებული ნორმები ორიენტირებული არიან ქმედების განმახორციელებელი ორგანოს და არა ინდივიდის პასუხისმგებლობაზე. ორგანიზაციაზე (სახელმწიფოზე) ორიენტირებული პასუხისმგებლობის დროს ზიანის გამოწვევი ქმედების ორგანოსთვის შესარაცხად აუცილებელი არაა ქმედების განმახორციელებელი კონკრეტული ინდივიდის ან ინდივიდების ვინაობის დადგენა. აღნიშნული განპირობებულია იმით, რომ მოქალაქე სამართლებრივ ურთიერთობაში იმყოფება რთული სტრუქტურული აგებულების მქონე ორგანოსთან, შესაბამისად ანგარიშგასაწევია ორგანიზაციის გარეთ მყოფი პირის გაურკვევლობა დაწესებულების სამუშაო და ფუნქციონირების საკითხებში. ამდენად, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ არ არსებობს ზიანის წარმომშობი საქმიანობის განმახორციელებელი კონკრეტული ფიზიკური პირის ვინაობის დადგენის საჭიროება სზაკ-ის 208-ე, სკ-ის 1005.1 მუხლებით გათვალისწინებული მოთხოვნის დაკმაყოფილებისთვის, თუმცა უნდა დასტურდებოდეს ორგანოს მონაწილეობა დელიქტურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ ურთიერთობაში.“

ამდენად, საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ მყარად დამკვიდრებული ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკა ადასტურებს სახელმწიფოს პასუხისმგებლობის დადგომისათვის უშუალოდ ზიანის მიმყენებელ საჯარო მოსამსახურეთა ვინაობის დადგენის საჭიროების არარსებობას. სააკვლაციო სასამართლოს მიერ სარჩელის უარყოფის საფუძველად განვითარებული მსჯელობა კი ეწინააღმდეგება ზემოთ მოხმობილ განმარტებებს.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 208-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის თანახმად, სახელმწიფო ადმინისტრაციული ორგანოს, აგრეთვე მისი თანამდებობის პირის ან ამ ორგანოს სხვა სახელმწიფო მოსამსახურის ან საჯარო მოსამსახურის (გარდა ამ მუხლის მე-2 ნაწილით განსაზღვრული საჯარო მოსამსახურისა) მიერ თავისი სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას მიყენებული ზიანისათვის პასუხისმგებელია სახელმწიფო. ამავე კოდექსის 207-ე მუხლის მიხედვით კი, თუ ამ კოდექსით

სხვა რამ არ არის დადგენილი, ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიყენებული ზიანის ანაზღაურებისას გამოიყენება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით დადგენილი წესი.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლის მიხედვით, პირი, რომელიც სხვა პირს მართლსაწინააღმდეგო, განზრახი ან გაუფრთხილებელი მოქმედებით მიაყენებს ზიანს, ვალდებულია აუნაზღაუროს მას ეს ზიანი.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ მოხელის ქმედება, რომელმაც ზიანი გამოიწვია, უნდა გამომდინარეობდეს მოხელის სამსახურებრივი მოვალეობიდან და უნდა იყოს მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული, რაც გამოიხატება პირის შეგნებულ, მიზანმიმართულ უმოქმედობაში ან უხემ გაუფრთხილებლობაში, ანუ პირი შეგნებულად უნდა უშვებდეს პირისათვის ზიანის მიმყენებელი გარემოების დადგომას და არ ახორციელებდეს მისთვის კანონით დაკისრებულ ვალდებულებებს მის თავიდან ასაცილებლად. ამასთან, არსებითა დადასტურდეს ქმედების უკანონობა, ხოლო ზიანის მიმყენებლის მართლსაწინააღმდეგო ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის მიზეზობრივი კავშირის არსებობა წარმოადგენს დელიქტური პასუხისმგებლობის დადგომის სავალდებულო პირობას და გამოიხატება იმაში, რომ პირველი წარმოშობს მეორეს. პასუხისმგებლობა დგება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ზიანი იყო ზიანის მიმყენებლის მოქმედების (უმოქმედობის) პირდაპირი და გარდაუვალი შედეგი.

საკასაციო პალატა ასევე აღნიშნავს, რომ ადმინისტრაციული ორგანოსათვის ზიანის ანაზღაურების ვალდებულების დაკისრებას უკავშირდება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1005-ე მუხლი (სახელმწიფოს (მუნიციპალიტეტის) პასუხისმგებლობა სახელმწიფო და საჯარო მოსამსახურეთა მიერ მიყენებული ზიანისათვის), რომლის პირველი ნაწილის თანახმად, თუ სახელმწიფო მოსამსახურე ან საჯარო მოსამსახურე განზრახ ან უხემ გაუფრთხილებლობით არღვევს თავის სამსახურებრივ მოვალეობას სხვა პირის მიმართ, სახელმწიფო (მუნიციპალიტეტი) ან ის ორგანო, რომელშიც აღნიშნული მოსამსახურე მუშაობს, ვალდებულია აანაზღაუროს მიყენებული ზიანი. განზრახვის ან უხემ გაუფრთხილებლობის დროს სახელმწიფო მოსამსახურე ან საჯარო მოსამსახურე სახელმწიფოსთან (მუნიციპალიტეტთან) ერთად, სოლიდარულად აგებს პასუხს. მითითებული დანაწესით გათვალისწინებული ზიანის ანაზღაურების პრინციპი 992-ე მუხლის ზოგადი დანაწესიდან გამომდინარეობს და მოიაზრებს ადმინისტრაციული ორგანოსათვის ზიანის ანაზღაურების ვალდებულების დაკისრების შესაძლებლობას მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული ქმედების არსებობის პირობებში, **ქმედებასა და დამდგარ შედეგს შორის მიზეზობრივი კავშირის დადგენით.** გარდა ამისა, ზიანის გამომწვევი ქმედება კავშირში უნდა იყოს საჯაროსამართლებრივი უფლებამოსილების განხორციელებასთან და ყურადღება უნდა გამახვილდეს არა ქმედების ჩამდენ პირზე, არამედ ფუნქციაზე, რომლის შესრულებასაც შეიძლება ემსახურებოდეს სახელმწიფო ან საჯარო მოსამსახურის მიერ განხორციელებული საქმიანობა ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში.

საკასაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ სარჩელის საფუძვლიანობის მტკიცება საჭიროებს მოსარჩელის მხრიდან არა მხოლოდ იმ გარემოების დადასტურებას, რომ სწორედ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომლები შეიჭრნენ მის საცხოვრებელ სახლში, არამედ, ასევე, უშუალოდ იმის დადგენას, თუ რამდენად დასტურდება საქმესთან დაკავშირებით მოპოვებულ მტკიცებულებათა ერთობლიობით კონკრეტულად ზიანის ოდენობის დადგენის მიზნით ჩამოთვლილი მოძრავი ნივთების დაკარგვა, განადგურება თუ მოპარვა. ამ კუთხით, საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ რამდენადაც განსახილველი დავის ერთი ნაწილი მატერიალური ზიანის ანაზღაურებას შეეხება, არსებითა განისაზღვროს, საქმეში დაცული მტკიცებულებები უტყუარად ადასტურებს თუ არა იმ ფაქტს, რომ ნ.ა-ის საცხოვრებელ ბინაში სწორედ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომლების შეჭრამ განაპირობა იმ მოძრავი ქონების სრულად დაკარგვა, რომლის ჯამური ღირებულებაც გაანგარიშებულ იქნა „ნ.ა-ის ოჯახში არსებული საოჯახო ნივთების და სხვა ქონების შეფასებაზე“ #063 ექსპერტის დასკვნით საბოლოოდ მოსათხოვი თანხის ოდენობის დადგენის მიზნით. ამ თვალსაზრისით, საკასაციო სასამართლო დგას ორი გარემოების შეფასების საჭიროების წინაშე, კერძოდ, საქმეში არსებული მტკიცებულებებით: 1. რამდენად დასტურდება ნივთების მოპარვისა თუ დაკარგვის ფაქტი; 2. საქმეში დაცულ მტკიცებულებათა ერთობლიობა რამდენად ვარგისია იმის დასადასტურებლად, რომ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომლების ნ.ა-ის საცხოვრებელ სახლში შეჭრას შედეგად მოჰყვა ყველა იმ მოძრავი ნივთის დაკარგვა, რომლის საერთო საბაზრო ღირებულებაც #063 ექსპერტის დასკვნით იქნა გაანგარიშებული.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ ნივთების დაკარგვის ფაქტს მოსარჩელე ადასტურებს მხოლოდ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 24 თებერვლის გამამართლებელ განაჩენსა და მოწმეთა ჩვენებებზე მითითებით. საკასაციო სასამართლო უპირველესად მიუთითებს, რომ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს ზემოხსენებულ განაჩენში, მართალია, საუბარია ნ.ა-ის საცხოვრებელ სახლში საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომლების შეჭრასა და სახლში არსებული საყოფაცხოვრებო ნივთების ეზოში გამოტანაზე, თუმცა არც განაჩენსა და არც საქმეში წარმოდგენილ გამოძიების მასალებში არ არის იდენტიფიცირებული, თუ კონკრეტულად რა ნივთები იქნა ეზოში გამოტანილი. ამასთან, განაჩენში ცხადად არის აღნიშნული, რომ საცხოვრებელ სახლში ხელისუფლების დაქვემდებარებაში მყოფი შეიარაღებული პირების შეჭრის მომდევნო დღეს, ნ.ა-ი საქმეზე დაკითხულ ერთ-ერთ მოწმესთან - რ.გ-თან ერთად მივიდა თავის საცხოვრებელ სახლთან, თუმცა მისი სახლი უკვე დაკავებული ჰქონდათ შეიარაღებულ პირებს და მათ არ მისცეს სახლში შესვლის უფლება. მიუხედავად აღნიშნულისა, ნ.ა-ის მოძრავი ქონების საცხოვრებელი სახლიდან ეზოში გამოტანის ფაქტის

დადასტურებულად მიჩნევის პირობებშიც კი, ვერც განაჩენით დადგენილი ფაქტებით და მასში განვითარებული მსჯელობით და ვერც საქმეში არსებული რომელიმე მტკიცებულებით ხდება შესაძლებელი იმის უტყუარად დადგენა, რომ ნ.ა-ს საკუთარ საცხოვრებელ სახლში მისვლის მომენტში შეიარაღებულმა პირებმა არ მისცეს ეზოში გამოტანილი მოძრავი ნივთების დაუფლების შესაძლებლობა.

რაც შეეხება მოწმეთა ჩვენებებს, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ მოწმის ჩვენება წარმოადგენს ვერბალურ, სუბიექტური ხასიათის მტკიცებულებას. მოწმის ჩვენება ასახავს მოწმის სუბიექტური თვალთ დახედვით რეალობას, რომლის ნამდვილობა დამოკიდებულია მის მახსოვრობისა თუ გადმოცემის უნარზე, აგრეთვე, სხვა პიროვნულ მახასიათებლებზე. მოწმის ჩვენების ნამდვილობისა და სანდოობის ხარისხზე ზემოქმედებს ისეთი მნიშვნელოვანი ფაქტორები, როგორცაა მოწმის მიერ დანახული ინფორმაციის მოცულობა, ასევე დროის ის ინტერვალი, რომელიც მოვლენის დადგომიდან ინფორმაციის გადმოცემამდე არის გასული. ცხადია, დროის სვლასთან ერთად, უმეტეს შემთხვევაში, ბუნებრივად სუსტდება მოწმის მხრიდან მომხდარი სურათის აღდგენის შესაძლებლობა, რაც წარმოშობს მოწმის ჩვენების მიმართ მკაცრი შეფასებითი სტანდარტის გამოყენების საჭიროებას.

საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სასამართლოსათვის არავითარ მტკიცებულებას არა აქვს წინასწარ დადგენილი ძალა. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, სასამართლო აფასებს მტკიცებულებებს თავისი შინაგანი რწმენით, რომელიც უნდა ემყარებოდეს მათ ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ განხილვას, რის შედეგადაც მას გამოაქვს დასკვნა საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების არსებობის ან არარსებობის შესახებ. ამდენად, სასამართლო არ არის შეზღუდული შეაფასოს კონკრეტულ საქმეზე წარმოდგენილი მტკიცებულების მტკიცებითი ძალა, მეტიც, აღნიშნული სასამართლოს ვალდებულებას წარმოადგენს.

საკასაციო სასამართლო ხაზგასმით მიუთითებს, რომ განსახილველ შემთხვევაში, დაკარგული, განადგურებული თუ მოპარული მოძრავი ქონების იდენტიფიცირებას ახდენს მხოლოდ თავად მოსარჩელე ნ.ა-ი სარჩელში მითითებული და სასამართლო სხდომებზე წარმოდგენილი ახსნა-განმარტებით, ასევე, საექსპერტო დასკვნის შედგენისათვის გამოყენებული მოძრავი ქონების ნუსხა (რომელიც პრაქტიკულად ნ.ა-ის კარნახით არის შედგენილი, რაც დასტურდება პირველი ინსტანციის სასამართლოში გამართულ სხდომაზე დასკვნის ავტორის დაკითხვით, რომელმაც განმარტა, რომ შეფასება განხორციელდა დამკვეთის მიერ მიწოდებული ინფორმაციის საფუძველზე, კერძოდ, მან მიაწოდა ინფორმაცია ნივთების ჩამონათვალის, მათი შეძენის პერიოდის და შეძენისას ნივთების ფასის შესახებ). რაც შეეხებათ საქმეზე დაკითხულ მოწმეებს და მათ ჩვენებებს, ისინი ადასტურებენ, რომ ნ.ა-ი ნამდვილად ფლობდა იმ მოძრავ ქონებას, რომელიც საექსპერტო დასკვნაზე თანდართულ ჩამონათვალში არის მითითებული.

საკასაციო სასამართლო არასაკმარისად თვლის საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომლების მხრიდან კასატორისათვის მატერიალური ზიანის მიყენების, კერძოდ, ზემოხსენებულ ჩამონათვალში დასახელებული ნივთების დაკარგვის, განადგურებისა თუ მოპარვის ფაქტის დადასტურებულად მიჩნევისათვის თავად ნ.ა-ის ერთპიროვნულ ახსნა-განმარტებას და საექსპერტო დასკვნაში მოძრავი ქონების ჩამოთვლას, ასევე, მოწმეთა ჩვენებებს. ჩამონათვალში დასახელებული თითოეული ნივთის დაკარგვა ვერ იქნება დადასტურებული მოწმეთა ჩვენებებით, რომლებიც, თავის მხრივ, ეფუძნება ნ.ა-ის მიერ შედგენილ მოძრავი ნივთების ნუსხას. მოწმეთა ჩვენებების სანდოობას, მათ მტკიცებულებით ძალას კიდევ უფრო მეტად ასუსტებს სარჩელზე თანდართული ე.წ. „დამადასტურებელი აქტი“, რომლითაც მოწმეები - ლ.გ-ი, ნ.გ-ი, ს.გ-ი და ლ.ა-ი დეტალურად, თითოეული ტიპის მოძრავი ნივთის რაოდენობის, მათი ზუსტი მახასიათებლებისა და საბაზრო ღირებულების მითითებით ადასტურებენ ნ.ა-ის დაკავებამდე მის საცხოვრებელ სახლში კონკრეტული ნივთების არსებობის ფაქტს. საკასაციო სასამართლოსათვის ძნელად წარმოსადგენია, მოწმეებს 2017 წლის მდგომარეობით (ნ.ა-ის დაკავებიდან 10 წელზე მეტი დროის გასვლის შემდგომ), მრავალი საყოფაცხოვრებო ნივთის ზუსტი აღწერილობისა და რაოდენობის მითითებით დეტალურად ახსოვდეთ, კონკრეტულად რომელი ნივთები იყო განთავსებული ნ.ა-ის საცხოვრებელ სახლში, რომელიც საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომლების მხრიდან ეზოში იქნა გამოტანილი.

ამასთან, საკასაციო სასამართლო მიზანშეწონილად მიიჩნევს საილუსტრაციოდ ყურადღება გაამახვილოს უშუალოდ იმ ჩამონათვალზე, რომელსაც დაეფუძნა საექსპერტო დასკვნა. მაგალითად, მოძრავ ნივთთა ნუსხაში შეტანილია ისეთი ნივთები, როგორცაა მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვი (9 ძროხა) და ცხენი. საკასაციო სასამართლოსთვის ძნელად წარმოსადგენია, საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომლების ნ.ა-ის საცხოვრებელ სახლში 3 დღით განთავსებას როგორ შეიძლებოდა გამოეწვია დასახელებული ქონების განადგურება, ხოლო მათი მხრიდან ნივთების შეგნებულად დაზიანება-განადგურება საქმეში არსებული არც ერთი მტკიცებულებით არ დასტურდება. საკასაციო პალატა ასევე აღნიშნავს, რომ მოძრავი ქონების ზუსტ იდენტიფიცირებას გადაწყვეტი მნიშვნელობა აქვს ზიანის ოდენობის განსაზღვრის კუთხით. მაგალითისათვის, საექსპერტო დასკვნაში მოცემულ მოძრავ ნივთთა ჩამონათვალში მითითებულია არაბული ჯიშის ცხენი, რომლის ღირებულება შეფასებულია 9 000 ლარად. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ ცხენის ჯიშის მნიშვნელოვან ზეგავლენას ახდენს ცხენის ღირებულებაზე, თუმცა ის ფაქტი, რომ ნ.ა-ის კუთვნილი ცხენი ნამდვილად არაბული ჯიშის იყო, მოწმეთა ჩვენებებთან ერთობლიობაშიც კი ვერ იქნება დადასტურებული მარტოოდენ ნ.ა-ის განმარტებით.

რაც შეიხიბა მოსარჩელის მიერ ძირდასაბუთების საჩარტაოლოს თადაიადის სამინისტროს

თანამშრომლების მხრიდან მოპარვის თაობაზე მითითებას, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ მოსარჩელის მიერ სარჩელის საფუძვლიანობის მტკიცების მიზნით დასახელებული გარემოებები ქმნის ქურდობის სამართლებრივ შემადგენლობას, რომელიც არ არის დადასტურებული კანონით დადგენილი წესით, ამასთან, საქმეში არ არის წარმოდგენილი სხვა რაიმე მტკიცებულება, რომელიც უტყუარად დაადასტურებდა ნ.ა-ის საცხოვრებელ სახლში ძვირფასი ნივთების არსებობისა და მისი მოპარვის ფაქტს. თავის მხრივ, აღნიშნული გარემოება ვერ იქნება დადასტურებული მართოდენ მოსარჩელის ახსნა-განმარტებითა და მითითებით.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ ზიანის ანაზღაურების თაობაზე მოთხოვნის საფუძვლიანობის მტკიცებისათვის არ კმარა მხოლოდ დამდგარი სამართლებრივი შედეგის - ზიანის მიყენების ფაქტის ან/და განხორციელებული მართლსაწინააღმდეგო ქმედების აღწერა. არსებითა, ამგვარ ქმედებასა და დამდგარ შედეგს შორის მიზეზშედეგობრივი კავშირის არსებობის მტკიცება, კერძოდ, ზიანის მიყენება უნდა წარმოადგენდეს განხორციელებული ქმედების უშუალო და გარდაუვალ შედეგს. მოცემულ შემთხვევაში, იმ ფაქტის დადასტურებულად მიჩნევაც კი, რომ სწორედ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომლები განთავსდნენ ნ.ა-ის საცხოვრებელ სახლში, არ არის საკმარისი მატერიალური ზიანის მიყენების დადასტურებისათვის, რამდენადაც არსებითი იყო დადგენილიყო ის გარემოება, რომ ჩამოთვლილი ნივთების განადგურება სწორედ თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომლების სახლში განთავსებას მოჰყვა შედეგად და აღნიშნული არ ყოფილა გამოწვეული რაიმე სხვა მიზეზით. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორის მიერ ვერ იქნა დამტკიცებული ხსენებული გარემოების მტკიცების ტვირთი. ამასთან, საკასაციო პალატა მიუთითებს საყოველთაოდ ცნობილ იმ ფაქტობრივ გარემოებაზე, რომ ნ.ა-ის დაკავებიდან მალევე, ნ.ა-ის სასჯელადსრულების დაწესებულებაში ყოფნის პერიოდში, 2008 წლის აგვისტოში ...ის ხეობა საქართველოსა და რუსეთს შორის მიმდინარე საომარი მოქმედებების დროს დაიკარგა, რასაც შედეგად მოჰყვა ...ის ხეობაში მცხოვრები არაერთი პირის საკუთრებაში არსებული უძრავ-მომრავი ქონების დაკარგვა-განადგურება. მიუხედავად აღნიშნულისა, კასატორი ვერ ადასტურებს, რომ მისი კუთვნილი მოძრავი ქონების (საყოფაცხოვრებო ნივთების) განადგურება უშუალოდ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომლების ბრალეული და მართლსაწინააღმდეგო ქმედების შედეგს წარმოადგენდა და ამ ქონების დაკარგვას ადგილი არ ჰქონია ...ის ხეობის დაკარგვის შემდგომ. ყოველივე ზემოაღნიშნული კი მატერიალური ზიანის ანაზღაურების ნაწილში სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველს ქმნის.

რაც შეეხება მოსარჩელის მოთხოვნას საცხოვრებელი სახლის დაკავებით და მოძრავი ნივთების დაკარგვით მიყენებული მორალური ზიანის ანაზღაურების თაობაზე, საკასაციო პალატა განმეორებით აღნიშნავს, რომ მოსარჩელე ნ.ა-ი არ ითხოვს საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომლების მის საცხოვრებელ სახლში განთავსებით საცხოვრებელი სადგომით სარგებლობის საფასურის, როგორც მატერიალური ზიანის ანაზღაურებას. კერძოდ, სარჩელში იგი გარკვევით მიუთითებს, რომ სახლებთან მიმართებით იგი არაფერს ითხოვს (იხ. ს.ფ. 5). იგი მოითხოვს იმ არაქონებრივი (მორალური) ზიანის ანაზღაურებას, რომელიც მან სამინისტროს თანამშრომლების მის საცხოვრებელ სახლში შეჭრით და მოძრავი ქონების დაკარგვით განიცადა.

საკასაციო პალატა კოდემიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო ქსის 413-ე მუხლზე, რომლის თანახმად, არაქონებრივი ზიანისათვის ფულადი ანაზღაურება შეიძლება მოთხოვილ იქნას მხოლოდ კანონით ზუსტად განსაზღვრულ შემთხვევებში გონივრული და სამართლიანი ანაზღაურების სახით. სხეულის დაზიანების ან ჯანმრთელობისათვის ვნების მიყენების შემთხვევებში დაზარალებულს შეუძლია მოითხოვოს ანაზღაურება არაქონებრივი ზიანისთვისაც.

საკასაციო პალატა ასევე მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-18 მუხლის მე-2 ნაწილზე, რომლის თანახმად, პირს უფლება აქვს სასამართლოს მეშვეობით, კანონით დადგენილი წესით დაიცვას საკუთარი პატივი, ღირსება, პირადი ცხოვრების საიდუმლოება, პირადი ხელშეუხებლობა ან საქმიანი რეპუტაცია შელახვისაგან.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ ზემოაღნიშნული სამართლებრივი საფუძვლებით კანონმდებელმა იმთავითვე შეზღუდა მიყენებული არაქონებრივი (მორალური) ზიანის ანაზღაურების შემთხვევების უსაფუძვლო გაფართოვების შესაძლებლობა. მიუხედავად აღნიშნულისა, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ დადგენილი სასამართლო პრაქტიკით ერთმნიშვნელოვნად განიმარტა, რომ მორალური ზიანის ანაზღაურების შემთხვევის კანონით გაუთვალისწინებლობით დაზარალებულ პირს არ უნდა წაერთვას შესაძლებლობა, სასამართლოს გზით მოითხოვოს და მიიღოს კომპენსირება განცდილი არაქონებრივი ზიანის სანაცვლოდ (იხ. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2018 წლის 19 ივლისის გადაწყვეტილება საქმეზე „სარიშვილი-ბოლქვაძე საქართველოს წინააღმდეგ“, CASE OF SARISHVILI-BOLKVAZDE v. GEORGIA (საჩივარი #58240/08)). ამდენად, არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურების კონტექსტში სასამართლო უნდა აფასებდეს შელახული სიკეთის ხასიათს, უფლების დარღვევით სულიერი თუ ფსიქიკური ტანჯვის მიყენების ობიექტურ შესაძლებლობას. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურების წინაპირობას ქმნის არა ნებისმიერი სიკეთის ხელყოფით ზიანის მიყენება, არამედ მხოლოდ ისეთი მოქმედება, რომლის შედეგადაც ადამიანის ჯანმრთელობისათვის ვნების მიყენების შედეგად ადგილი აქვს ადამიანის სულიერ თუ ფსიქიკურ ტანჯვას, რა დროსაც მიყენებული ზიანის ოდენობის ზუსტი

იძიებალინ.ტიონ დაწესდა.წარა.წილილილია.

საკასაციო პალატის გადაწყვეტილება

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელის მიერ არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურება მოთხოვნილია მის საკუთრებაში არსებული მოძრავი ქონების დაკარგვისათვის. შესაბამისად, მორალური ზიანის მოთხოვნა ეფუძნება საკუთრების უფლების შელახვას. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ საკუთრების უფლების დარღვევა წარმოშობს მატერიალური ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლებას, რამდენადაც მას გააჩნია ფულადი ექვივალენტი და ასეთ დროს პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა დასაშვებია მიყენებული ქონებრივი ზიანის ანაზღაურების გზით. როგორც უკვე აღინიშნა, არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურების წინაპირობას ქმნის არა ნებისმიერ შემთხვევაში მიყენებული სულიერი ტანჯვა, არამედ მხოლოდ ისეთი შემთხვევა, როდესაც განხორციელებული ქმედება ობიექტურად იწვევს ადამიანის ფსიქიკური ჯანმრთელობის შელახვას. მართალია, საკუთრების უფლების დარღვევამ შესაძლოა გამოიწვიოს პირის ფსიქოემოციური მდგომარეობის გაუარესება, თუმცა ქონებრივი ზიანის გამო სულიერი ტანჯვით გამოწვეული ჯანმრთელობის მოშლის დროს მორალური ზიანის ანაზღაურების შესაძლებლობის დაშვების შემთხვევაში, დასაშვებად უნდა მიჩნეულიყო ნებისმიერი ქონებრივი ვალდებულების დარღვევისას განცდილი სულიერი ტანჯვის მორალური კომპენსირება, რაც ყოვლად დაუშვებელია. ამასთან, საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ ნ.ა-ი ვერ ადასტურებს უშუალოდ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თანამშრომლების მის საცხოვრებელ სახლში განთავსებისა და საყოფაცხოვრებო ნივთების დაკარგვის გამო მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის შელახვას.

საკასაციო სასამართლო ასევე დამატებით აღნიშნავს, რომ როგორც საქმის მასალებით არის დადგენილი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 14 მარტის გადაწყვეტილებით, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1005-ე მუხლის მე-3 ნაწილის საფუძველზე, საქართველოს მთავარ პროკურატურას დაეკისრა ნ.ა-ის სასარგებლოდ მორალური ზიანის ანაზღაურება 50 000 (ორმოცათი ათასი) ლარის ოდენობით და მატერიალური ზიანის ანაზღაურება 29 265 (ოცდაცხრა ათას ორას სამოცდახუთი) ლარის ოდენობით. გადაწყვეტილება შესულია კანონიერ ძალაში. შესაბამისად, ნ.ა-ს აუნაზღაურდა ის არაქონებრივი ზიანი, რომელიც მას უკანონო მსჯავრდების შედეგად მიაღდა. ამდენად, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ არ არსებობს მორალური ზიანის მოთხოვნის ნაწილში ნ.ა-ის სარჩელის დაკმაყოფილების ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძველები.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ ნ.ა-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს და უცვლელად უნდა დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 14 დეკემბრის განჩინება.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი :

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მე-2 ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა :

1. ნ.ა-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 14 დეკემბრის განჩინება;
3. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

თავმჯდომარე
 მ. ვაჩაძე
 მოსამართლეები:
 გ. აბუსერიძე

ბ. სტურუა